

Nada Iveljić

BIJELI PATULJAK

Nakladnik
TIPEX d.o.o.
Zagreb, Novakova 19
fax: 01/48 18 894; tek: 49 20 798

Za nakladnika
Duško Slatković

Urednik
Dr. Dubravka Težak

Ilustrator
Vjera Lalin

ISBN 953-6022-39-7

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 821.163.42-93-93-31

IVELJIĆ, Nada
Bijeli patuljak / Nada Iveljić ;
<ilustrator Vjera Lalin >. - Zagreb
Tipex, 2002.

ISBN 953-6022-39-7

Nada Iveljić

BIJELI PATULJAK

roman za djecu

TIPEX - Zagreb, 2002.

Leticiji

I.

PRIVREMENO
BORAVIŠTE

ŠTO PIŠE U VELIKOJ KNJIZI?

U velikoj knjizi s mnogo stranica, koju je ravnateljica Doma za djecu u žurbi ostavila rasklopljenu na svom pisaćem stolu, kao posljednja zapisana su imena dvoje djece zaprimljene istog dana.

Pod brojem 588 i 589 piše Lovro Grgić i Tihana Grgić, potom je u retku, okomitim crtama podijeljenom na kocke, uz svako ime pridodana godina rođenja, po čemu se može zaključiti da je Lovri šest godina, a Tihani tri. Moguće je zaključiti i to da su njih dvoje brat i sestra. Nije im jednako samo prezime, nego je ista i bivša adresa, to jest mjesto s kojeg su ih doveli u dječji dom. Poklapaju se imena oca i majke, kao i znak križa pokraj njihovih imena, što je žalosna oznaka da su mrtvi.

Eto, kako jedna knjiga, u svega dva retka, svjedoči o sudbini dvoje djece. Svatko tko bi htio, lako bi iz nekoliko zapisanih podataka iščitao priču o njima i njihovu dotadašnjem životu. Osnovne naznake postoje, a povezati ih doista nije teško. Po njima se razabire da su Lovro i Tihana jednog siječanjskog dana - naveden je i sat - primljeni u dom, jer su ostali bez oba roditelja. Dva su križića: jedan za tatu, jedan za mamu. Sve je točno označeno i ostat će sačuvano u tvrdo ukoričenoj matičnoj knjizi. Na stranicama požutjela papira ona pokazuje koliko je mališana prošlo kroz dom tijekom sto godina njegova postojanja. Budući da je takva ustanova samo privremeno boravište, prošlo ih je mnogo. U nju ih dovedu, tu žive dok ih netko ne usvoji. Nekoć su zgradu na brdašcu sa sjeverne strane grada zvali sirotištem i većinom su u njeg dospijevala tek rođena djeca, koju bi neudane majke ostavljale pred vratima u noćne sate, u pletenoj košarici ili

samo zavitu u dekiću, s ispisanim imenom na cedulji ili bez ikakve poruke.

Danas su razlozi zbrinjavanja drukčiji. Jedan od razloga prometna je nesreća u kojoj odjednom stradaju oba roditelja, pa ako dijete nema rodbine da ga prihvati, socijalni radnici pri njegovoj općini smjeste ga u dom.

U slučaju dječaka Lovre i sestrice Tihane dva križa uz ime oca i majke navode na pomisao da su stradali u prometnoj nesreći. Doduše, svakom neupućenom to bi bila samo pretpostavka jer se u matičnu knjigu unose osnovni podaci, dok sve ostale pojedinosti o zdravstvenom stanju i ponašanju štićenika odgajatelji zapisuju na posebne kartice koje pohranjuju u fascikle. Fascikli sa svim pratećim priložima u načelu se bacaju nakon dvadeset godina.

ŠTO U KNJIZI NIJE ZAPISANO?

U matičnoj knjizi ne piše kako su izgledali Lovro i njegova mlađa sestra, ne piše iz kakve su obitelji došli i kako su se pritom osjećali. Nije zapisano ni kako su dotad živjeli.

Dopuna u tom smislu glasila bi ovako:

U zapadnom dijelu grada, u iznajmljenoj kućici, koja je imala dvije sobe, kuhinju, tavan i mali vrt gdje je na okruglom kamenu stajao glineni patuljak s crvenom kapicom na glavi, živio je mladi bračni par. Dobili su sina kojemu nadjenuše ime Lovro, a poslije tri godine Lovri se pridružila sekica Tihana. Živjeli su skromno, ali u ljubavi, pa im siromaštvo nije teško padalo.

Otac je radio u tvornici kao metalostrugar, mama je kod kuće čuvala djecu, govoreći kako će potražiti posao kad Tihana navrši tri godine i krene u vrtić. Mama je imala lijep

glas, rado je pjevala. Otkad je dobila djevojčicu, više se brinula za nju, ali Lovro nije bio ljubomoran jer se tata igrao s njime. Najviše je volio kad bi s tavana dalekozorom promatrali zvijezde na nebu i goru u daljini a ponekad i razne ptičice na obližnjim stablima. "To je dalekozor mog oca," tata je pričao Lovri. "On je u svojoj rodnoj Slavoniji kao šumar nadgledao prostrano područje."

Lovri je bilo žao što nije upoznao djeda, ali na to bi pomislio i zaboravio; u njegovu srcu za žalost nije bilo mjesta.

Sve to nije pisalo u onoj debeloj knjizi, a nedostajali su i podaci o vremenu koje nezaustavljivo protječe.

Dječak je pošao u školu, djevojčica u vrtić. Njemu je to odgovaralo: sestra mu je pomalo počela dosadivati i nije imao volje igrati se vrtnim patuljkom, što je ona neprestano htjela držeći glinenog patuljka ljepšim od lutaka i medvjedića.

Možda je istinito vjerovanje da vrtni patuljci donose sreću, zato ih ljudi od davnih dana postavljaju u vrt svoje kuće. S patuljkom ili bez njega, u ovoj kući vladala je sreća. Jer, gdje ima ljubavi, ima i sreće.

Te godine u vrijeme Došašća zapadne snijeg. Sav okoliš zajedno s patuljkom u vrtu postade bijel. Iz dana u dan raslo je svečano raspoloženje. Mama je pomalo pekla kolače i uređivala kuću, a djeca su, naučivši to u vrtiću ili školi, od šarenih papira i pozlaćenih oraha izrađivala nakit za božićno drvce. Ni tjedan dana prije Božića, jednog popodneva kad se tata vratio s posla, njih su roditelji odveli susjedi, zamolivši je da ih pričuva dok se ne vrate. Starim tatinim fordovim krenuli su prema nekom selu, tridesetak kilometara udaljenom od grada, nabaviti po povoljnoj cijeni prašćića i kobasice. S tatom je poslala mama da bolje izabere. Kamo sreće da su poslušali one koji savjetuju bračnim parovima neka ne putuju zajedno, kako u slučaju nesreće djeca ne bi ostala bez ijednog roditelja.

Na žalost, to se dogodilo. Stradali su na zaleđenoj cesti i ne svojom krivnjom: dokazalo se daje vozač drugog automobila imao u krvi nedopušteno mnogo alkohola. Sve to u knjizi nije zapisano, a nije spomenut ni statistički podatak da takve prometne nesreće nisu nikakva rijetkost. Dnevna izvješća prometne policije pokazuju njihov porast. Manjih i većih, s teškim ili lakšim ozljedama, pa i smrtnim slučajevima, događa se mnogo; kako raste broj vozila, iz dana u dan sve više.

BRAT I SESTRICA NAPUŠTAJU DOM

Ne dočekavši povratak mame i tate, brat i sestra zaspase u susjedstvu ne znajući što se zbilo. Susjeda je doznala strašnu vijest kad su joj usred noći policajci pokucali na vrata. Razumljivo, nije probudila djecu, koja su se veselila prašćiću u nadi da će ga mama i tata dovesti živog. Onda ga neće dati ubiti, nego će zauvijek ostati u njihovu dvorištu, govorili su jedno drugome, ne znajući da je na užem gradskom području zabranjeno držati i živad a kamoli prasad.

Kad su shvatili što se zbilo? Teško je reći. Lovro, koji će uskoro navršiti sedam godina i već tri mjeseca glača školske klupe, donekle je shvaćao težinu nesreće i njene posljedice na njihov daljnji život, ali sekica nije ništa razumjela. Ona je samo vidjela da mame i tate nema i osjećala strah. Plakala je i dozivala ih, a kad je prigodom pokopa (susjeda ih je u nedostatku rodbine odlučila povesti) na svoje oči vidjela kako drveni sanduci nestaju u raci, zanimala je i više ni sa kime nije govorila.

Prošlo je podosta vremena dok susjedi nisu pozvali socijalne radnike, oni pak preispitali okolnosti i isposlovali prihvata u dom. Bila je polovica siječnja. Lovro je naslutio da

će otići jer su njemu rekli da moraju u dom za djecu. Naslutio je odlazak i po tome što su dvije žene iz susjedstva cijeli dan spremale u kovčege njegovu i sekičinu odjeću. Njegove se slutnje obistiniše. Rano ujutro stiže kombi. Vani je padao gust snijeg, siječansko jutro bilo sivo. On se sam odjenuo, seku su odjenule žene i potom ih oboje izvele pred kuću. Socijalna radnica htjela je uzeti Tihanu za ruku, ali ona se otrgla, potrčala do vrtnog patuljka i zagrlila ga. Vukla je patuljka k sebi kao da ga želi ponijeti sa sobom. Nije ga mogla pomaknuti jer je cementom bio pričvršćen za kamen, samo je s njega djelomice stresla snijeg koji je ostao na njezinu kaputu i rukama. I dalje je padao gust snijeg, patuljak je začas opet postao bijel.

Kad je vidio da sekica ne može ponijeti patuljka, Lovro se sjeti dalekozora i, prije nego su ga uspjeli spriječiti, potrči u kuću. S kuhinjskog ormara uzeo je djedov dalekozor, pomoću kojega je zajedno s tatom promatrao udaljeni krajolik ili zvijezde na nebu. Dalekozor nije pričvršćen ni težak kao što je vrtni patuljak kojega sekica nije uspjela odnijeti u vozilo, i on gaje lako ponio obješena oko vrata.

Potom su napustili svoj dom.

Još je nešto nedostajalo u debeloj knjizi s naslovom *Evidencija*. Uz imena Lovre i Tihane nedostajao je opis njihove vanjštine. Ili fotografija. Koristilo bi znati kako su izgledali; ako se slučajno izgube, da ih potraga lakše nađe. Nije jedno dijete odlutalo iz doma ili pobjeglo, pa su ga tražili. Međutim, ovdje nema fotografija. Postoji nekoliko skupnih koje se čuvaju u upravi a koje su snimljene tijekom sveukupnog postojanja doma. Većina je nastala za vrijeme blagdana, proslava ili posjeta dobrotvora, ponekad i prigodom posjeta supruge uvaženih političara koje su se više došle slikati

za novine nego pripomoći lijepom riječju, darovima ili novcem.

Nije svejedno kakve je tko vanjštine, je li lijep ili nije. Dakako, svi bi voljeli biti lijepi i ljepši od drugih; samo, to ne određuju ničije želje. Ne određuje ni odjeća, premda poslovice kaže da odijelo čini čovjeka. Kad se radi o djeci, moglo bi se reći da su sva lijepa i da nema ružnog djeteta. Ako to i prihvatimo kao istinu, ipak od lijepog postoji ljepše.

PRIVREMENO BORAVIŠTE

Lovro je plavokos dječak, pravilna dugoljasta lica i velikih modrih očiju. Za svojih nepunih sedam godina visok je, kao što je bio visok i njegov tata.

U Tihane put je nježna, obrašćici nalik onakvima kakve imaju lutke od porculana, a oči također modre. Njezinu liku osobitu draž daju svijetle kovrčave vlasi. Pridržavane metalnom kopčom, kovrčice dopiru do ramena i oko glavice šire sjajan krug.

Sve je to vidjela ravnateljica doma koja je čekala štíćenike. Zapravo ih nije čekala nego je, nestrljiva, izišla pred domska vrata gledajući kako se penju kamenim stubama. Odmah je zamijetila da su to njegovana i jamačno dobro odgojena djeca i srce se u njoj stislo od žalosti jer je znala zbog čega joj dolaze. Pokušavala se utješiti mislju da će s djecom iz dobre obitelji imati manje muke, što se nije pokazalo opravdanim.

Onamo su kadšto, ako ne i većinom, stizali mališani od samohranih majki ili iz razorenih obitelji, gdje je muž završio u Lepoglavi a žena izdržavala kaznu u Slavonskoj Požegi. Takvu je djecu teško naučiti redu i sva je sreća za nju, često

je mislila suočavajući se s problemima, što u njihovu domu borave dok ne krenu u školu ili do svoje desete godine; dakle, mala djeca. A prijestupi malih su manji.

Ovdje je protok štíćenika velik. Obično u domu ne ostaju dugo jer dolaze braćni parovi koji žele usvojiti dijete. Usvojitelja brzo nađu mala i lijepa djeca, eto - i zato je važno u životu biti lijep. Komplicirana pravila ponekad odgode ili osujete usvojenje, ali pomoću novih zakona stanje se ipak poboljšava. To znači da mališani brže nalaze nove skrbnike i napuštaju privremeno boravište koje uz najveći trud djelatnika ne može nadomjestiti toplinu pravog doma. Oni koji ne dočekaju tu sreću, kad poodrastu prelaze u druge slične ustanove i možda cijelo svoje djetinjstvo, poneki i svu mladost do završetka studija, provedu po raznim domovima.

Ravnateljici su se pridošla djeca na prvi pogled svidjela, pa im je pošla ususret i htjela podići u naručje Tihanu. Ona se čvrsto privila uz brata. Iskusna pedagoginja to je razumjela i povukla se, ali zato su se dječaci i djevojčice s prozora prvog kata stali smijati njezinu uzaludnom pokušaju.

- Tako je mala, a dobro prkosi - povikne netko odozgo. Onda su sišli u predvorje da dočekaju nove štíćenike i vide kakvi su, hoće li biti dobri partneri za igru ili neće. Curica ih ne zanima, ali dječak je stariji i zacijelo već ide u školu; takvih je među njima malo, jer u toj dobi, ako ne budu usvojeni, prelaze u druge domove gdje imaju mogućnost školovanja. Ovdje ih ne puštaju izvan domske ograde zbog bojazni da se ne bi znali vratili ili da tijekom pustolovna bijega ne nastradaju.

- Ti si Lovro, zar ne? - ravnateljica se obrati novome gojencu. - Dobro nam došli, ti i tvoja sestrice.

Lovro nije znao treba li odzdraviti. Ono što je čuo nije bio pozdrav nego dobrodošlica. Pošto je razmislio, samo

kimne glavom.

- Dobro došli u cirkus! - s prozora prvog kata dovikne im ridokosi dječak, Lovrin vršnjak, pa prekoračivši s prozora na balkon, stane skakutati po kamenoj ogradi.

- Pero, molim te, uđi i zatvori prozor da se mali ne prehlade - reče ravnateljica.

Pero je odmah poslušao. Tome se Lovro čudio misleći kako još nije ni ušao kroz domska vrata a već upoznaje jednog štićenika. Čuo je da ga zovu Pero, a poslije će doznati kako njegovo pravo ime Petronije, koje je dobio po kršnome kumu, nitko ne spominje jer dobro zna što je Pero kadar učiniti kad ga začuje.

Pokoravanje ravnateljjičinoj molbi dio je iskušane igre. Pokazalo se, naime, da dječak, prema kojemu su se njegovi roditelji grubo odnosili, ne može odoljeti ljubaznoj molbi, te su i mala djeca u domu govorila da će Pero učiniti sve samo ako ga lijepo zamoliš. Naredbe i zabrane ne podnosi.

Brat i sestra udoše u zgradu. Bila je stara, izgrađena prije točno sto godina; upravo te godine proslavlja se jubilej. Smještena na brdu malo podalje od gradskog središta, na kraju jednog od mnogih obronaka gore koja se uzdiže gradu za leđima i štiti ga od sjevernih vjetrova, imala je dva kata i sobe visokih stropova. Imala je velike prozore, nekoliko balkona. Na nekim su prozorima u drugom katu izvana bile stavljene rešetke; ondje borave dječica koja su tek prohodala i koja se rado penju.

Da je u domu podosta malih, to je Lovro ubrzo uvidio. Nije mu bilo mrsko ući u zdanje koje je pod snježnom kapom na krovu izgledalo pitomo. I sekica se primirila, ali nije ispuštala Lovrinu ruku.

Ipak su ih unutra rastavili. Ona je po dobi pripadala skupini manje djece, dok je Lovro dospio među dječake.

Kad je to shvatila, Tihana je plakala sve dok je Lovro nije posjeo na postelju, kleknuo pred nju i, držeći joj glavu posve blizu svome licu da drugi slučajno ne bi čuli što govori, tiho rekao:

- Poslušaj ih i budi dobra. Ja ću ti doći kad god budem mogao. Ovo nije loše mjesto. Ako se ne smiriš, razdvojiti će nas potpuno i bit će još gore. Jesi li razumjela?

Dala mu je znak daje razumjela.

Ni svome bratu, jedinom kojeg je imala na svijetu, nije odgovorila. Takvo je ponašanje znak da se ne radi o prkosu: u njenoj se duši dogodilo nešto mnogo gore, zbog čega je zanimala.

- Pametna si ti curica! - pohvali je bratac i čvrsto zagrlji. Ona mu uzvratila zagrljaj i poljubac.

Bilo ih je žalosno vidjeti tako same na svijetu, jer sada su imali samo jedno drugo. Ipak nije sve tako bezizlazno kako se čini. Ovdje su ljudi dobri, pomoći će im. To već i čine dajući im krov nad glavom. Vani sniježi, ujutro je deset stupnjeva ispod ništice, prozorska stakla se lede, ali u sobama je toplo. Nisu na cesti.

Prije nego ih je pogodio udarac sudbine - tako su onda pisale novine donoseći u crnoj kronici vijest o pogibiji mladog bračnog para koji za sobom ostavlja dvoje nezbrinute djece - Lovro je kao nadobudan prvoškolac bio došao u fazu kad mu je mlađa sestra počela smetati. Sada se potpuno promijenio. Od trenutka tragedije do ulaska u dom imao je vremena razmišljati. U mislima su mu se javljale slike svjetla i mraka, smijeha i plača, radosti i tuge, te je posebice stao razvijati misli o dobru i zlu, o ljubavi i mržnji, o prijateljima i neprijateljima. On je naćuo pojedinosti udesa, jer su odrasli u susjedstvu glasno govorili o tome misleći da djeca spavaju. Neprijateljem je smatrao ćovjeka koji je skrivio nesreću.

Mrzio gaje, osjećao se pogođen zlom i u svim ljudima oko sebe vidio je neprijatelje. Možda bi u tome ustrajao i razvio se u ogorčena čovjeka, da nije bilo sekice. Za nju je morao skrbiti, pa je taj plemeniti osjećaj potisnuo iz njegova srca mržnju i zdvojnost. On je, ukratko rečeno, naglo sazrio. Takav se preobražaj mogao dogoditi stoga stoje dječak bio odrastao u ozračju ljubavi i pozitivnih osjećanja. To što se smatrao odgovornim za sestricu i o njenu dobru mislio više nego o sebi, samo je pospješilo njegovo uspješno otimanje beznađu.

Ubrzo je upoznao dom, djecu u njemu i njegove djelatnike. Iz dana u dan bavio se otkrivanjem zakutaka, stoga nije stigao tugovati.

Vodič u tome bio mu je Pero, junak koji se drznuo hodati po ogradi balkona. Taj se u svakom pogledu isticao među dječacima mlađim od sebe.

Tihana je noću plakala.

- Zovu je Tihana, a tako se glasno dere - govore su djevojčice.

Ona uporno šuti.

- Ako ima glasa da plače, ima ga i da govori; znači, poremećaj je u duši - ispravno je prosudila ravnateljica.

A kad bi, prema uobičajenom programu rada, djeci davali papir i bojice da slikaju, Tihana je uvijek slikala nešto što je sličilo na čovuljka. To nešto ni na čiji nagovor nije htjela obojati i samo je ona znala zašto mora biti bijelo.

Jednom je odgajateljica Dobra - gojenci su je tako nazvali jer je rado ispunjavala njihove želje - upitala Lovru zna li on sto to mala riše.

- Seka crta vrtnog patuljka kojeg smo imali ispred kuće.

- Ah, sad razumijem. Doista mu sličí, samo što nema boje koje takvi patuljci obično imaju - kazala je Dobra.

- Kad smo odlazili, bio je prekriven snijegom - objasni Lovro.

Snijeg više nije padao, pomalo se topio.

Topli vjetrovi i raspupale grane stabala najavljivahu proljeće.

Vrijeme prolazi. Brzina njegova protoka najbolje se vidi po djeci koja rastu kao gljive nakon kiše. Zaposlenima u domu to i ne odgovara jer usvojitelji žele što manju djecu. Ona prerasla gube izgled za udomljenje.

Lovro je postupno upoznao svaki kutak novog prebivališta i sve stanare koji žive u njemu, a to znači prostor od uličnog ulaza do tavana. Glede stanara: svu djecu i djelatnike, od domara Ante do ravnateljice, od miša u podrumu do grlice na krovu.

Kuća je dvokatna ali poširoka, u svakom katu ima mnogo prostorija. Tavan je zaključan za sve, samo nije za Lovru i Peru, što će se uskoro doznati. U drugom katu, gdje se na većini prozora nalaze rešetke, smješteni su najmanji: dojenčad i puzavci, kako se izrazio Pero. Njih je bilo podosta i upravo su tih dana svi pričali o pristigloj bebi. Djeca su prisluškujući doznala da su tu bebu vozači "Čistoće" našli na gradskom smetlištu umotanu u novine. Imala je jak glas - njen plač se i sad orio do prizemlja - i to ju je spasilo: da nije bila glasno plakala, ne biste čuli vozači koji su istovarivali smeće.

U prvom katu s jedne su strane sobe za djevojčice, u drugome krilu za dječake. Dijeli ih velika dvorana, takozvana igraonica. Blagovaonica je u prizemlju; ondje se još nalazi ravnateljičin ured, sobe za prijem stranaka i odgajatelje. Na i vrata ravnateljičine sobe pričvršćena je mjedena pločica na kojoj je urezano: mr. Janja Došek. No, nitko u domu ravnateljicu ne zove imenom.

Podrum je u vlasti debele kuharice Miče i domara Ante. Pokraj kuhinje puši se perionica rublja. Pogled na uličnu

siranu manje je zanimljiv, ali onaj dalji s dvorišne strane ispunjaju travnjaci i voćnjaci, čak i jedan vinograd ukoso položen na obronak.

Sve je to Lovro sam otkrio, jedino mu je ulazak na tavan i izlazak s tavana na skrivenu terasu omogućio Pero koji ga je zatekao kako stoji pred zatvorenim vratima. Namignuvši mu, Pero otvori prozor na hodniku i preko istake stigne do lavana.

Lovro je ispod majice ponio dalekozor, obješen vrpcom oko vrata. Međutim, Peri nije ništa moglo promaći, te reče:

- Dat ćeš mi da malo gledam kroz taj dalekozor koji skrivaš ispod majice, a ja ću ti pokazati tavan. Uбудuće ću ti pomoći da se ne mučiš otkrivajući ono što sam ja već otkrio.

- Dalekozor je uspomena na mog djeda - opre se Lovro.

- Pa što? Zato mi ga ne želiš dati? Djedu bi bilo drago sto si našao prijatelja. Ili misliš da ne bi?

- Valjda bi - prizna Lovro.

Zajedno iziđoše na tavanu terasu i onamo se ponovno vratiše predvečer kad su se na nebu pojavile zvijezde.

- Volim gledati zvijezde - reče Lovro.

- Ja bih više volio pogledati jesu li u voćnjacima dozrele prve trešnje - smijući se primetne Pero.

Još su malo pričali o onome što ih zanima, a onda su se morali vratiti. U devet se ide u krevet, prije toga je prebrojavanje.

Kad su krenuli dolje, Pero zahvali Lovri za posudbu dalekozora.

- Hvala ti za dalekozor. Znam da cijeniš uspomenu na djeda i zato mislim da me smatraš prijateljem. Jesmo li prijatelji?

- Jesmo.

- Za uzvrat, uskoro ću ti pokazati nešto slično. Sjetio

sam se da i ja imam nešto djedovo. Znam gdje je on sakrio svoj srebrni džepni sat, samo, to nije ovdje nego u mojoj bivšoj kući.

Nato Pero ispriča kako već dugo kani pobjeći kući. On je tu tri duge godine i muči ga želja da vidi svoj rodni dom. Sad ima razlog više za to: donijet će djedov sat. Kako se sata nije prije sjetio?!

- Nemoj ići! Naći će te i vratiti - reče Lovro. -• Kaznit će te.

- Samo da ja stignem onamo, za drugo lako - nasmije se Pero. -I ne mogu ondje ostati, ne smeta mi da me vrate. Kazne se ne bojim. - Potom žalosnim glasom pridometne: - Već sam zaboravio kako kuća izgleda. Ne želim je zaboraviti. A ti nemoj odati moje namjere, ne bih ti oprostio.

- Ne pada mi na pamet. Prijatelj sam ti. Ja na tvom mjestu ne bih išao, ali ti radi što hoćeš. Pomoći ti ne mogu.

- Ne tražim pomoć. Takvo nešto svatko mora uraditi sam.

Vratili su se u igraonicu gdje je stajao televizijski aparat i pravili se da napeto gledaju program. Zapravo je svaki mislio na svoju tajnu: Lovro na penjanje na tavan odakle će dalekozorom promatrati nebo i zvijezde, a Pero na tajni bijeg do rodne kuće koja se nalazi u pokrajinskom gradu, udaljenom stotinu kilometara. Nju nipošto ne želi zaboraviti.

Kad su se već kroz razgovor bolje upoznali, bilo je pomalo neobično da Lovro nije pitao Peru zašto je dospio u dom i gdje su njegovi roditelji. Neobično, ali bolje. Tako barem nije čuo žalosnu priču o nesretnom djetinjstvu, o razorenoj obitelji i o tome da Perin otac izdržava kaznu u zatvoru u Lepoglavi a majka u kaznionici u Slavonskoj Požegi. Pa i tajnu o mjestu na kojem će u slučaju svoje bolesti pohraniti srebrni sat - kako se i zbilo - djed je povjerio nedoraslu unuku jer nije imao kome drugome. Dobro je znao:

ako je oda sinu, taj će istog trena prodati sat i zapiti novac.

Ni Pero nije pitao Lovru o razlogu smještaja u dom. On je, naime, iz prikrajka čuo priču o pogibiji Lovrinih roditelja. Nju su tijekom stanke za objed prepričavale pospremačice.

Premda njihove priče o odlasku iz roditeljske kuće nisu bile nimalo ružičaste, pripadale su prošlosti. Oba dječaka pred sobom su imala budućnost koja opet ima sve izgleda da - ako i ne bude zlatna, kao što se kaže - bude bar srebrna poput džepnog sata Perina djeda. Postoje neka naznake kretanja događaja prema dobru. Jedna je naznaka da Lovro u težnji za nečim lijepim stremlji visinama i dalekozorom promatra sjajne /viježde. Perine su težnje prizemnije: on daje prednost voćnjacima s crvenim trešnjama, to ga veseli. Ako se bilo kada i osladi plodovima sitne krađe, neka mu bude. Ta neće u trešnjiku napraviti veću štetu nego što je učinio jedan čvorak, a radost je takvom djetetu itekako potrebna.

- Zvat ću te Čvorak. Nitko drugi te tako ne zove, to će biti znak da smo bliski - jednom zgodom reče mu Lovro.

Istog dana s balkona ga je zazvao nadimkom, a domar Ante, kojemu je Pero pomagao čistiti dvorište samo da i/bjegne dosadni likovni odgoj, nasmije se tom izrazu prijateljstva, dobrohotno rekavši:

- Vidi! Vidi! Otkad tebe, sinko, nazivlju Čvorkom? I zašto? Da možda ne kaniš odletjeti odavde?

Nije ni slutio koliko je blizu istini.

Život u domu odvija se ustaljenim redom. Svakog jutra gojenci nakon jutarnjeg obroka imaju tjelesne vježbe, zatim l1kovni odgoj ili po dobi raspoređene vještine, od ručnog rada i pjevanja do raznih igara za najmlađe, koje vode i nadziruiskusne odgajateljice. Iza objeda je vrijeme određeno za mirovanje; slijede igre u vrtu ili kraće šetnje u okolicu kad

mališani hodaju jedan iza drugoga poput guščića, rukom se držeći za dugi konopac. Predvečer gledaju televiziju. I tako svakoga dana.

Uobičajen dnevni raspored remete jedino posjeti darovatelja, roditelja i mogućih usvajatelja. Za tu prigodu svi zajedno ili gojenci određene dobne skupine okupljali bi se u dvorani na prvom katu, kamo su nakon razgovora s ravnateljicom silazili pojedinci, bračni parovi ili izaslanici dobrotvornih organizacija. Mališani im nešto otpjevaju ili odrecitiraju, ljudi pogledaju njihove likovne radove na panou i na kraju im podijelile igračke i slatkiše.

Pred Tihaninim crtežom jednom je zastao neki mladi svećenik.

- Sviđa mi se ovaj vrtni patuljak - reče.

- Kako ste pogodili da se radi o vrtnom patuljku kad nema uobičajene boje? - upita ga Dobra.

- Takav je zimi, pod snijegom - odgovori svećenik. - Ja sam pred roditeljskim domom imao jednog, rado ga ga se sjećam.

Tihana nije čula taj razgovor. A da gaje i čula, ne bi mu pridavala važnost, kao što je učinio Lovro. On je naslutio da između ljudi i onog što ih okružuje postoje tajanstvene veze i da na svijetu ima neobjašnjivih stvari.

Glede darovatelja valja još istaknuti da su se oni odreda čudili Tihani koja ne mari za slatkiše i igračke.

Nju su djeca skraćeno zvala Tiha, izgovarajući i uzlaznim naglaskom.

Nije progovorila ni ako bi je uštinuli ili podškalili. Odustali su od toga kad ih je Lovro uhvatio na djelu. To mu nije bilo teško jer je sekicu stalno držao na oku. Što su je zvali Tiha, a ne Mutava, uglavnom je njegova zasluga: ušutkao je prvoga tko se bio usudio nazvati je mutavom...

PALČIĆA

Lovro se nije ustručavao doći u sukob ni s najomraženijom osobom doma. Bila je to odgajateljica Palčića, prozvana tako zbog nožnog palca koji joj je virio iz poderane klompe. I druge su odgajateljice nosile bijele klompe ali čitave, a ova škrti i nemarna žena nije svoju dotrajalu radnu obuću htjela zamijeniti novom.

Kad je tijekom posjeta mogućih usvajatelja uvidjela da Ti hana unatoč njihovim molbama ne želi progovoriti, te da će ljudi zbog tog odustati od svoje namjere, stjerala ju je u kut i udarila dlanom po oba obraza.

- Ne pretvaraj se! Možeš ti govoriti samo da hoćeš - .iknula je.

Tiha je zaplakala, a Lovro koji je ulazeći u dvoranu sve to vidio, pritrči i s leđa povuče Palčiću za ruku.

- Ostavite je na miru! - vikne. - Ne smijete je tući!

Tjelesno jača, Palčića ga svlada i htjede mu rukom pokriti usta kako bi ga ušutkala. No on je ugrize za ruku, našto je glasno zajauknula.

Tog dana posjetitelji su se brzo razišli, odlazeći s neugodnim dojmom i uvjerenjem da su napuštena djeca divlja; bolje je ne uzeti u svoju kuću takvu nevolju.

Odonda je počeo tihi rat između Lovre i okrutne odgajateljice. Ta je stara frajla, drugim riječima: djevojka neudata do svoje pedesete godine, u djece bila omražena zbog nelijepa izgleda i grubih postupaka. Izgledom se odista nije mogla pohvaliti. Visoka i mršava, žilavih ruku, nogu i vrata, imala je predug nos za lice, oči stisnute uz korijen nosa, dok joj je put bila žuta kao u strastvenih pušača. Ona navodno nije pušila, jer domsko osoblje to ne smije, u čemu prednjači Ante, zagovornik zdravog života. Daje ipak pušila, dokazat

će Lovro osvećujući joj se za sve progone i lažne optužbe koje je izmislila nakon ugriza u ruku. Ali to je priča za sebe i može pričekati jer su na pomolu napetije zgode.

Pravda ipak neće ostati nezadovoljena. Ravnateljica je, i ne prvi put, povjerovala djeci, prihvativši kao istinitu Lovrinu izjavu, a pritužbi svoje namještenice se suprotstavila. U isto vrijeme bila se nalazila na drugom kraju dvorane, usto je imala tanan sluh. Djelatnici doma među sobom su govorili kako sve vidi, kao da i na leđima ima oči. Priče, puka naklapanja! Ona je jednostavno bila razborita, dobra žena.

Palčiću je nekoliko puta opominjala zbog grubog ponašanja. Nije nju poput djece smetala njena nelijepost, što je blaži izraz zaružnoću. Smetali su je njeni surovi postupci. Odavno bi je otpustila da njen brat nije gradonačelnikov prijatelj i po toj su vezi, kad pritisak nije imao učinka, stizale zamolbe da staroj djevojci oprostite nedostatak nježnosti.

Ovaj put je ravnateljica odlučila zatražiti njen premještaj. Neka ide na Paunovac među veće dečke, neka njima pokaže svoju nadmoć! Petnaestogodišnjeg klipana neće se usudjeti udariti.

“Sramota! Doista je digla ruku na ovo milo djetesce”, mislila je. Premda joj je Tihana omilila, ispravno je postupala: zbog osobne naklonosti nije pravila razliku između nje i druge djece. Pa i tu naklonost nije pokazivala, nego se držala na određenoj udaljenosti kao što dolikuje njezinu položaju.

Razumljivo da se u domu posebice pazilo na red i ponašanje u vrijeme kad štíćenike dolaze vidjeti ljudi koji su prije toga nekoliko puta bili pozvani na razgovor s ravnateljicom. Valjalo je ocijeniti imaju li osim želje za djetetom uvjete da mu osiguraju život, a to se potkrjepljivalo riječima i dokumentima.

Vrijeme određeno za posjete bilo je u rane popodnevnne sate nakon objeda i kratkog odmora. Manja djeca poslije ručka spavaju. Dotle su pospremačice uredile igraonicu u prvom katu gdje se događaju susreti zato stoje prirodnije da se gosti pridruže mališanima u igri. Mnogo puta dolazili su isti bračni parovi. Ako im je bila odobrena skrb nad nekim djetetom, nisu ga odmah za ruku povelj svojoj kući. Nije mačić da ga uzmu samo tako! Strpljivo su dolazili i po nekoliko mjeseci da se upoznaju s budućim članom obitelji, bolje reći, da on upozna njih i privikne se, pa onda ode s voljom a ne plaćući i otimajući se. Našlo se malih prijetvorica koji su svakom sjeli u krilo i dali se maziti, ali bilo je više onih koji su se protivili odlasku s nepoznatim ljudima.

Svi bi rado posvojili malo i ljepušasto djetesce, stoga im nijedno ne pokazuju prije dogovora u upravi. Peru više ne gledaju, a Tihana, koju bi svatko odmah zamijetio, nije našla usvojitelje jer im je bilo rečeno da ima starijeg brata i da nije poželjno rastaviti ih. Nitko nije htio uzeti dvoje.

Tako su bratac i sestra ostali u domu, dok su mnogi drugi otišli. Ostanak je na svoj način podupirao Lovro. Čim bi vidio da se Tihana nekome sviđa, pristupio je govoreći kako se on i seka ne žele razdvojiti.

Možda netko drugi ne bi poštovao njihovu želju, ali ravnateljica jest, iako je na sastancima Upravnog odbora morala braniti svoje stajalište pred psiholozima i dužnosnicima općine koja financira ustanovu.

Neki pak ljudi nisu htjeli uzeti Tihanu zato što ne govori. Djeca s manom, to je poznato, imaju manje izgleda da se udome. Jednom se dogodilo da su se neki muž i žena zagledali baš u Tihanu. Tri puta su već dolazili, donosili joj bombone i igračke, no ona se izmicala. Uzela bi kadšto bombon i pobjegla; do igračaka joj nije bilo stalo, užasavala se i onih

golemih plastičnih hobotnica i guštera u domskoj igraonici. Nisu to nikakve igračke. Da joj je netko donio vrtnog patuljka, vjerojatno bi zadobio njenu naklonost, ali za to su izgledi ravni ništici. Pitanje je da li bi i onda progovorila. Ako ne govori ni s bratom, onda je kočnica u njenoj duši prejaka. Ponekad navečer, ili kad su Lovro i Tihana bili sami, odgajateljice su krišom osluškivale što pričaju. Međutim, govorio je samo Lovro, a mala kimanjem glave potvrđivala da razumije.

Pošto je onaj mladi bračni par došao i četvrti put (mužu se jako svidjela curica s plavim uvojcima), donijevši velikog medvjedića od pliša, i nakon što su uzalud nagovarali Tihanu neka ga bar pogleda, žena je prišapnula mužu da joj je žao, ali da mutavo dijete ne želi.

To je čula Lela koja se bila sprijateljila s Tihom; obje su spavale u istoj sobi. Tiha je također nju prihvatila, s njome se najviše družila. Lela je odmah otrčala po Lovru i sve mu rekla. Lovro je s Perom mirno igrao šah u uglu dvorane, njih nitko nije obilazio s namjerom da ih posvoji. Svjesni toga, rugali su se malim budalama što se prenavljaju pred nepoznatim ljudima.

- Kazali ste da je mutava i da je zato ne biste htjeli za svoju. Kad tako mislite, i bolje je dajte ostavite na miru. Ionako je ne biste dobili. Ima mene, svog brata, a ja se još uvijek nadam kako će nas oboje zajedno uzeti neki dobri ljudi. Mutavom je nemojte zvati nikad više! Ona je prije govorila i jednog dana opet će progovoriti.

To je izgovorio i otišao, povukavši Tihu za sobom. Lei je drago što je dovela Lovru, a iz svog kuta - sve je bilo dovoljno glasno rečeno da se do tamo čuje - Pero mu s odobravanjem domahne, zadovoljan što je njegov prijatelj rekao svoje onim prijetvoricama. Čule su to i dežurne

odgajateljice; ispričavahu se posvojiteljima objašnjavajući Lovrin ispad kao posljedicu emocionalnog stresa. Ravnateljica se nije potrudila opravdati dječakov istup, pravila se da ništa nije čula, no u sebi je Lovri dala za pravo.

Bračni par je otišao. Ubrzo se prešlo preko neželjenog ispada. Bilo je tad ondje podosta ljudi, a stizali su i novi jer se proslavljao Doričin odlazak.

Dvogodišnju Doricu dobili su mladi supružnici. Dugo u dolazili, i Dorica ih je prihvatila kao buduće roditelje. Dakako, oni i dalje prolaze proces od udomitelja do usvojitelja, ali svi su izgledi da će djetetu pružiti ljubav, ono pak unijeti radost u njihov dom.

Žena je donijela kolača, njen mladi muž voćnih sokova. Veselo raspoloženi, svi se lijepo počastiše.

U Doričinu slučaju postupak je čist kao suza stoga što se za roditelje nije znalo: kao beba nađena je u dizalu i nikad se nije doznalo tko ju je ondje ostavio. Ako dijete ima jednog ili i oba roditelja pa ipak dospije u dom jer oni iz raznih razloga ne mogu skrbiti za njega, onda je već malo teže. Usvojitelj ne želi da mu majka pokajnica nakon desetak godina odvede posvojčce. Takve su situacije složene i zato u domu nastoje u prvom redu privoliti prave roditelje da se oslobode mana te, ako je ikako moguće, preuzmu brigu za svoje dijete. Možda nekoj mladoj djevojci roditelji s vremenom oprostite što je rodila nezakonito dijete, pa prigrle nju i dijete. Svašta se događa, svaki slučaj je problem za sebe koji valja riješiti na najbolji mogući način.

Zato, pokraj onih koji žele usvojiti djecu, u dom često dolaze i njihovi pravi roditelji ili samo majke. Primjerice, I eli dolaze i mama i tata. Oboje su se, na nesreću, bili odali alkoholu i sad se liječe.

Kada će se izliječiti da bi mogli uzeti natrag Lelu i tko će to procijeniti, teško je reći. Mogućnosti su otvorene, pružena im je šansa. Lovri i Tihani djelatnici doma također idu na ruku. Da ih ne razdvoje prebacujući njega drugamo gdje bi pohađao školu, Lovro ovdje prima poduku i polagat će razredni ispit.

Pero to nije htio i zato je već odlučeno da do početka nove školske godine mora otići. *Prerastao* je riječ koja štíćenike ispunja strahom jer najavljuje da će drugi put izgubiti dom. Morat će se snalaziti na novom, nepoznatom mjestu.

POGLED U NEBO S TAVANSKE TERASE

Umjesto da se primiri, pokaje i barem nekim dobrim djelom potisneružnu sliku o sebi koju je prouzročila udarivši Tihanu, usplahirena zbog naslućena premještaja ili čak otkaza, Palčića je nastojala osvetiti se Lovri. Vrebajući svaki njegov korak zamijetila je da on kadšto sam, a kadšto s Perom, navečer izlazi kroz prozor na terasu ispred tavana. Pošto je jedne ljetne večeri vidjela dvije noge u tenisicama kako zamiču kroz prozor i potom sjenovit obris dječakova tijela iza prozorskog stakla, požuri po ravnateljicu. Opsjednuta željom za osvetom, nije se sjetila da u to doba dana ravnateljica ne sjedi u sobi. Ima ona svoju kuću i svoju djecu, i njoj treba odmora; ako je tu do kasnog popodneva, ne mora čuvati dom navečer ili noću. Neka ga čuvaju dežurne i domar Ante koji kao stari samac obitava u podrumskom sobičku.

- On je na tavanu. Sigurno krade šunku i jabuke - uzvikala se pakosnica jureći niza stube. - Ulovite ga na djelu! Vidjela sam ga!

- Ma koga? - pitahu dežurne.

- Lovru, onog zločestog dječaka. Ili je sam, ili s Perom, ali upravo je na tavanu. Krade sir, šunku i jabuke. Idemo po njega!

I Ante se pomolio iz kuhinje.

- Zašto ga nisi sama uhvatila? - pita.

- Ne ufam se prijeći preko prozora. Osim toga, rekli biste da inu se želim osvetiti...

- Ti kao ne želiš? - preko ramena joj dobaci Ante, pa teče ženama: - Idite za svojim poslom, ja ću pogledati što mali radi gore. A ti se, rospijo, mani tužakanja. Nisam te jednom vidio kako s nožem u džepu ideš rezati sir i šunku, lsi ina, nisi se penjala kroz prozor, nego si otključala tavanska vrata.

- Nije istina - opravdavala se Palčića. Kad god bi se uzrujala, palac iz prošupljene klompe još bi se više nadigao, izgledala je smiješno. - Ja sam rezala šunku za potrebe kuhinje.

- Ajd' bježi! I kupi si već jednom nove klompe - smrsi Ante i uputi se u potkrovlje.

Odlazeći, Palčića je zahtijevala od dežurnih da sutra izvijeste ravnateljicu kako je ona uhvatila tata na djelu.

Nitko je nije pogledao.

Pero je čuo galamu i pritajio se u hodniku, potom je krenuo za Antom.

Taj na terasu uđe s tavana. Imao je ključ.

- Ne boj se! To sam ja, Ante - reče Lovri koji je sjedeći na kamenoj ogradi gledao zvijezde. - Vidim da te zanimaju zvijezde. I dalekozor imaš.

- Djedov.

- Lijepa uspomena.

- O, da! S tatom sam... dok je bio živ - zamuca, jer mu se grlo stislo - promatrao nebo. Znao je mnogo toga o zvijezdama.

- Znađem i ja - nadoveže Ante i sjedne pokraj njega. Zgodno! A oni su dolje mislili kako će ga potjerati.

- Pričajte mi, to me zanima - zamoli ga Lovro.

- I mene - iza leđa im se pojavi Pero.

- Slobodno priđi! - nasmije se starac. - Ako je Lovro tu, znao sam da ni Čvorak nije daleko...

Stari je čovjek dječacima tako lijepo opisivao ljepotu zvjezdanog neba da su ga slušali pozornije nego ikog odraslog, uključujući i velečasnog. Osobito je Lovro bio oduševljen Antinim poznavanjem nebeskih tijela; njega su tajne svemira zaokupljale od malih nogu.

- Gdje ste to sve naučili? - upita.

- Iz knjiga, sinko. U knjigama je pohranjeno veliko znanje, prava riznica prošlih vjekova. S vremenom sam razvio moć vlastita zapažanja, a svakog utorka navečer na radiju slušam emisiju o svemiru "Andromeda". Nema toga što ne zna onaj moj imenjак, inače voditelj Planetarija, koji gostuje u svakoj emisiji! U usporedbi s njime ja sam neuka budala.

- Ma niste! Ne govorite tako - reče dječак. - Vi ste mi dah primjer i dobar ste uzor. Samo, gdje da dođem do knjiga?

- Ponekad možeš saznati nešto i iz novina - živne starac.

- Vidiš li svijetlu zvijezdu ondje na zapadu, niže prema obzorju?

-Da.

- Sjajnija je od svih - pridoda Pero.

- To je Sirius, zvijezda koju mi sa Zemlje vidimo kao najsjajniju. O njoj sam jučer pročitao u novinama da ima prateću zvijezdu koju zovu binarna. Zapravo ju je jedan astronom otkrio još u prošlom stoljeću, ah sad tvrde da je sjajnija od pravog Siriusa. Ah, nije! Ne dam ja da mom ljepotanu samo tako otmu prvenstvo! Shvatio sam u čemu je

stvar: binarna je zvijezda sjajnija od Siriusa ako se promatra rendgenskim teleskopom i to zato jer je vruća, pa zrači bjeličasto. Okreće se s njime oko istog težišta, samo, vrlo je teška. Njena masa odgovara masi Sunca, a volumen - volumenu Zemlje!

- Što je volumen? - upita Pero.

- Obujam, veličina.

- Siriusov dvojnik ili blizanac, kako već hoćeš, zanimljiva je pojava i šteta što nema toliki sjaj da ga vidimo prostim okom. On je nekoć bio užaren, zato su ga zvjezdoznanci nazvali crvenim patuljkom, a zatim se ispraskao, izbljeskao i sabio veliku težinu u malu veličinu. Isijava toplinu i s njom bjelkastu svjetlost, stogaje u toj fazi dobio ime Bijeli patuljak.

- Bijeli patuljak! - oduševljeno prihvati Lovro. Prožme ga snažan osjećaj. Dotaknuo mu je srce i toliko ga zanio daje uz Siriusa zamislio Bijelog patuljka, ali ne u obliku zvijezde nego u obliku onog patuljka koji je ostao u vrtu kad su on i sekica napuštali dom. Tada su i dom i patuljak bili pod snježnim pokrivačem. Srce mu zaigra od radosti. Nešto se neobično dogodilo pod kapom nebeskom; uspostavila se tajanstvena veza između golemog prostranstva i jednog djeteta, sićušnog stanovnika Zemlje.

- O, da mi ga je ugledati! - uzdahne.

- Ne možeš mnogo vidjeti dalekozorom. Ja uživam promatrajući zvijezde i prostim okom - reče Ante.

- Znanstvenici u svijetu imaju silno moćne teleskope velikog promjera. Vidio sam to na televiziji. Mogli bi gore otkriti maloga miša - pridometne Pero.

Lovro se nasmije:

- Odakle miš u svemiru? Usporedba ti nije prikladna.

- Ma nemoj! A patuljak ondje postoji? K tome, bijeli! (Onda može postojati i mišić, sivi ili bijeli. Jesam li u pravu?

- zatraži Antinu podršku.

- Ne mogu se odlučiti što da ti odgovorim - slegne ramenima dobroćudni Ante. - Nisi u pravu, jer se ondje još ne zna za miša, barem koliko smo mi amateri upućeni. A opet jesi u pravu, jer ako gore postoji zviježđe poput Velikog psa u kojem se nalazi naš Sirius, ako postoje zviježđa Labud, Veliki i Mali medvjed i još mnoga druga s imenom životinja, onda ni miš nije bez izgleda... Nego, kasno je, djeco. Pođite na spavanje. Danas Palčića vrši večernju smotru, bolje da vas nađe na mjestu.

- Jednog dana stavit ću joj miša u džep - naceri se Pero.

- To bih rado vidio! - prihvati Lovro.

Baš su bili veselo društvanje. Premda, kad bi se bolje razmislilo, činili su ga jedan osamljen starac i dva dječaka bez roditelja.

Svojom omiljenom uzrečicom "bez veze!" takvu bi prosudbu popratio Pero.

- Bez veze je spominjati životne nedaće ako si spreman za radost. Okreni štetu u svoju korist! Zanimari zlo i nađi dobro ma gdje bilo, ne predaj se! - znao je govoriti sebi kad god bi ga spopala žalost.

Te je večeri našao dobro u društvu svog vršnjaka i jednog dobrog starog čovjeka.

Krenuše s terase.

- Sviđaš mi se - putem Pero reče Anti. - Kad bih mogao, dao bih te proglasiti svojim djedom.

- Ako tako osjećaš, to je gotova stvar - mirno prihvati starac.

Lovro je zagurao dalekozor ispod majice da ga Palčića ne pronade. Prije nego su se rastali, približi se Anti i reče:

- Zanima me Bijeli patuljak. Osjećam daje izniman.

- Ljudi su ga tako nazvali, pa ti zamišljaš pravog patuljka

iz bajke. Nije on tog izgleda, zvijezda je. I nije jedan u svemiru. Ima ih mnogo.

- Lovro misli da ga je vidio, čak da mu je namignuo - našali se Pero.

- Ne smije on namigivati, što u zvijezde znači bljeskati. Ovaj je izbljeskao svoje i kad bi nastavio tako, nestao bi. Zato mislim da mu nije namignuo - ozbiljno je obrazlagao slari domar, spustivši se na razinu dječjeg razmišljanja. Gdje je to od znanstvenih istina? Nagađanja, ali neka! Djeca rado izmišljaju.

Izmišljaju? Lovro je bio uvjeren da na ljetnom nebu vidi Siriusovog Bijelog patuljka. Posve je nalik onome kojeg je imao u vrtu i posljednji ga put vidio jedne zime, a kojega ledva prepoznatljivo, jer bolje ne zna, riše njegova sekica.

Nije bez veze ni to što je starac govorio kako ima svoje mišljenje o dvojbi širi li se svemir ili sužava. Po njegovu, širi se stoga što ga nastavaju ljudske duše. Koliko ih se, otkad ljudi postoje, poslije smrti preselilo u okrilje Vječnosti! Trenutno Zemlja ima više od šest milijardi stanovnika. Oni će iza sebe ostaviti bar toliko potomaka, i više, i njihove će duše napučiti beskrajne svemirske prostore.

Dječaci nisu oduševljeno pratili starčevo izlaganje. Peri se činilo da pretjeruje, a po naravi nježniji Lovro pridoda:

- Prema tvom mišljenju gore se nalaze moja mama i moj lata. Možda su sada upravo u Siriusovu zvijezdu jer je ondje Bijeli patuljak.

Bijeli se patuljak zasad pojavio samo u njihovu razgovoru, ali ako Lovro, zato što ga podsjeća na djetinjstvo i dom koji je napustio, bude i dalje o njemu uporno mislio, možda se pojavi u zbilji. Možda mu se približi.

- Nemoguće! - rekao bi svatko razuman.

Zar? Taj ne bi smio smetnuti s uma činjenicu da djeca

imaju bogatu maštu. I kako samo znaju biti uporna u svom maštanju!

Na rastanku Lovro zamijeti značajan Perin pogled. “Noćas ili pred zoru on će pobjeći da vidi svoju kuću i donese djedov džepni sat”, pomisli.

PERIN BIJEG I KAZNA

Pero se od uzbuđenja cijelu noć prevrtao po postelji, a kad je svanulo, budan i naćuljenih ušiju poput zeca, samo je čekao pogodan trenutak za bijeg. Svaku je pojedinost unaprijed predvidio i prema njegovu planu najsigurniji je trenutak za nesmetan izlazak kroz vrata (nije lud da skače preko visoke grede pa ugame nogu ili svrati pozornost na sebe) onaj u rano ujutro kad pekar donosi kruh. Obično se u filmovima prikazuje kako bjegunac prije polaska potpuno odjeven leži ispod pokrivača. On je imao sigurniji plan: preodjenuo se tek u žbunju pokraj izlaznih vrata, ostavivši ondje pidžamicu. Jutro je bilo toplo. Toplo je godišnje doba čekao, jer nije htio putem pokisnuti i možda završiti u bolnici s upalom pluća. Početkom mjeseca lipnja mogao je mirno prespavati u kukuruzištu, ništa mu ne bi naškodilo.

“Važno je imati dobar plan, a ja ga imam,” pomisli pošto je neopažen odmaknuo daleko od doma. Krenuo je prema kolodvoru, švercajući se bez karte u prepunom tramvaju. U to vrijeme radnici idu na posao, u tramvaju vlada stiska. Imao je nešto novca, dostajalo bi za željezničku kartu u jednom smjeru, ali on je smislio drugi način.

Side iz tramvaja na kolodvoru, upita prometnika gdje stoji vlak za Novsku, potom pronade pravi peron i pravi vlak. Stigao je točno na minutu. Lokomotiva povuče, kompozicija

škripeći krene, a on se, zateturavši, ugura između dvoje ljudi na sjedištu. Čovjek njemu s lijeve strane mislio je daje dječak u društvu sa ženom koja mu sjedi s desne strane. Prema Perinu uspjelom predviđanju, to je povjerovao i kondukter ne tražeći kartu za dijete u pratnji odraslih. Pero se stisnuo da bi izgledao što manji, pravio se da spava, i još je, lukavac, stavio palac u usta kao mala beba.

Vožnja vlakom nije dugo potrajala. Pogodio je gdje treba sići i sa željezničke postaje pokrajinskog grada cestom se otputio prema svojoj kući izvan središta. Nitko na njega nije obraćao pozornost, on se svega dobro sjeća i zato bez zabune slijedi pravi put.

Sa svakim korakom osjeća veću radost. Ipak je u domu živio sputan, ako ne i zatvoren. Sada pogledom obuhvaća ravnice oko sebe, stabla i polja; svu raskoš prirode. Osjeća se u duši slobodan, udiše zrak punim plućima. Čak je u ritmu koraka stao zvižducati neku popularnu pjesmicu.

Napokon ugleda svoju kuću. Odmah je prepozna, iako se bojao da već zaboravlja njen izgled. Pa zato je i smislio bijeg! Želio je posjetiti svoj dom, tek poslije je u razgovoru s Lovrom shvatio da usput može potražiti djedov skriveni sat.

Prizemnica je nevelika, vidi se da u njoj nitko ne stanuje. Prozori su neoprani, cvijeće u vrtu cvate izmiješano s korovom. Dječaka obuze tuga. No, on je naučio nositi se sa svojom nevoljom, te isključiti osjećaje i razumom stane slijediti zacrtani plan.

Shodno tom planu, tek što se rukom koja je zadrhtala bio uhvatio za dotrajalu drvenu ogradu pred svojom kućom kao da je želi pomilovati, naglo krene dalje.

Bio je u pravu misleći da bi tajnim ili nasilnim ulaskom samo prouzročio neprilike. To nipošto nije htio. Nakanio se poslužiti istinom i vjerom u izreku da lijepa riječ otvara sva vrata.

Zato je pokucao u susjeda. U to doba muž i žena otišli su na posao, a djeca - sjeća se blizanaca, malo starijih od njega - u školu. Otvorila mu je baka. Uljudno pozdravivši, reče tko je. Starica ga odmah prepozna.

- Pero, milo dijete, tebi se nisam nadala - zagrli ga, poljubi i uvede u kuhinju. Mudra baka odmah je dječaka nahranila i usput mu ispričala kako čuva njegovu kuću.

Pošto se okrijepio toplim mlijekom i pogačom, Pero iskreno prizna daje pobjegao i da želi pronaći djedov sat koji mu je draga uspomena.

- Dopusti da odem po sat. Moram požuriti, jer čim u domu vide da me nema, poslat će nekoga po mene. Telefonom sve mogu brzo obaviti.

I to je točno predvidio. Pametan je dječak Pero, tko bi rekao da još nije navršio devet godina!

Dok je on na određenom mjestu tražio sat boreći se s paučinom na tavanu i svakim pokretom dižući oblake prašine, u domu se digla vika:

- Pobjegao je Pero! Nema ga!

Kako nema? Pa nije dugme da nestane, govore odgajateljice, a Ante se smije ispod brka. Htijući se pokazati revnom, Palčića optrči ogradu, pri čemu se dobro zapuhala. Kad se vratila do ulaznih vrata, u grmlju je pronašla Perinu pidžamu. A daje kojim slučajem bila krenula na onu stranu, ne bi morala toliko trčati. No, ona se ne žali zbog zamora. Sretna što je pronašla dokaz Perina bijega, nosi prugastu pidžamicu kao pobjednički barjak.

Sad je sve jasno.

- Smirimo se! - govori ravnateljica. - Nije ni prvi ni zadnji koji bježi. Moramo ga vratiti. Policiju ćemo obavijestiti, tek novinare nastojmo izbjeći da bombastičnim napisima ne

naruše ugled našeg doma.

Sjednu oni i razmišljaju.

- Kamo bih otišla da sam na njegovu mjestu? - upita se ravnateljica i odmah sama sebi odgovori: - Otišla bih svojoj kući. Poželjela bih je vidjeti nakon dugog vremena. Koliko je on već u nas? Prošle su tri godine. Nije nikakvo čudo ako to želi.

Žena je imala iskustva s djecom. Lako je pogodila svrhu Perina bijega, a potom joj ni mjesto nije bilo teško odrediti: u debeloj matičnoj knjizi zapisana je adresa s koje su dječaka doveli.

Čas posla! Samo je digla telefonsku slušalicu, okrenula broj policijske postaje i porazgovorila s poznatim dežurnim službenikom. On je nazvao postaju u Perinu rodnom mjestu i u najkraćem mogućem roku, pa ipak ne mimo Perina predviđanja, kuc-kuc! pojaviše se pred susjedinom kućom dva policajca.

- Baš se niste trebali tako žuriti - dočeka ih bakica. - Neću malom stići ispeći palačinke!

Pero je bio miran, miran kao John Wayne kad mu u filmu prilaze Indijanci.

- Uđite! - baka pusti policajce u kuhinju.

- Mi... - zausti jedan od njih.

- Sve znam. Nema žurbe. Dijete je tu, odvest ćete ga. Pametno je i neće se opirati. Ali vi ćete ipak pričekati da mu ispečem palačinke, obećala sam. Uostalom, bit će ih i za vas. Sjednite, gospodo!

Na to su se morali nasmijati.

Zbog njihova vedrog raspoloženja nikom od prolaznika nije palo na pamet da sprovede bjegunca, nego su svi mislili kako prijateljski šeću.

Pero je zadovoljan. Obavio je što je htio: u džepu mu

kucka djedov sat, kuću je vidio.

Vraća se, pa što? Ionako se htio vratiti, tako je isplanirao.

Kad je ulazio u dom, djeca koja su se zatekla u hodniku prestrašila su se policajaca, i to je bio dobar primjer kako se bijeg ne isplati.

Ona, dakako, nisu znala da “privođenje” Peri ne smeta, nego se, naprotiv, uklapa u njegov plan. To je izričito potvrdio odgovorivši Palčići na njezinu likujuću primjedbu:

- Nisi uspio pobjeći! Vratili su te, nevaljalče!

Rekao je, naime:

- Sve mi je pošlo za rukom, pa i to da se vratim o njihovu Irošku. Ništa ti ne znaš. I zlobna si.

Prije susreta s ravnateljicom poslali su ga na kupanje i tom je prilikom, prevrnuvši mu džepove, Palčića pronašla sat.

Lovre nije bilo na pomolu. Nije htio gledati kako njegovog prijatelja tjeraju natrag u tor poput odbjeglog janjca.

Bjegunca odvedoše u ravnateljičin ured, gdje je na stolu ležao sat. Ona im dade znak da ih ostave same.

- Pogledajmo činjenicama u oči! - otpočne strogim glasom. - Prijestup je izvršen, angažirali smo i policiju da te traži, kazna neizostavno slijedi.

- Uračunato u cijenu - osmjehne se dječak.

- Lijepo. Još ti je do šale - prijekorno ga pogleda ravnateljica.

Mogao se našaliti jer se nje nije bojao, nju je poštivao.

Ona pokaže na sat.

- Sve ostalo mogu zamisliti, ali ispričaj mi odakle ti taj sat.

On joj sve redom ispriča. Toliko se zanio daje spomenuo

boravak s Antom i Lovrom na terasi tavana, kad se bio prisjetio djedova skrivenog sata. Ravnateljicu nije iznenadilo priznanje. Ona je odavno znala što Lovro gore radi s dalekozorom, tek je bila novost da mu se pridružio Ante. Ni to je nije odveć začudilo, a u Perinu je priču o porijeklu sata povjerovala.

- Razumijem razloge koji su te doveli do prijestupa - na kraju reče ona. - Ali red je red, kaznu ne možeš izbjeći. Neka ti pomognu spremati tvoje stvari, još danas prije večere otići ćeš u dom na Paunovcu. Do jeseni bi ionako zbog potrebe redovitog školovanja prešao onamo, više ne pristaješ uz novorođenčad i male bebe. Prema tome, kazna i nije kazna, sastoji se samo od pomicanja roka.

Pred vratima je Palčića prisluškiivala s uhom na bravi i uživala.

- Jesi li razumio? - upita ravnateljica.

- Da - odvrati Pero i ustane.

- Mislim... jesi li razumio da je meni žao što te gubim, zavoljela sam te - nastavi mlada žena.

Nije se iznenadio, osjećao je njenu naklonost.

- Nije to daleko. Navratit ću da vas vidim čim dobijem izlazak. Vi ste nam dobri, svi vas volimo I ja.. - započne rečenicu i zastane ne dovršivši je.

Kad je predvečer krenuo iz doma u pratnji Ante i odgajateljice Dobre, neka su djeca izišla na hodnik a neka su mu mahala s prozora. Čuli su se povici: - Super si, Pero. Ne daj se! - i - Bok, zbogom, doviđenja!

On je bio hladan kao i nekoliko sati prije toga kad su policajci dolazili po njega. Da, bio je nadmoćno hladan poput glumca Johna Wayna koji u filmovima s Divljeg zapada pobjeđuje sve protivnike.

Tik uz izlazna dvorišna vrata spazi Lovru kako prekrivenih nogu sjedi na kamenoj ogradi. Zastane i pokaže inu sat.

Lovro zaplješe u znak odobravanja:

- Bok, Čvorak! Vidjet ćemo se - reče.

- Hoćemo. Bok! - odvrati mu prijatelj. U sebi je pomislio: "Volio bih da dođeš za mnom, što te zapravo i čeka jer si i ti prerastao ovaj dom. Neću to poželjeti zbog tvoje male sestre. Bilo bi veliko zlo da vas rastave, ali, koliko ja poznajem ravnateljicu, to se neće dogoditi."

Dječak brzim korakom produži ulicom uzbrdo, jer je znao gdje se nalazi novi dom. Ante ga je jedva sustizao sopćući:

- Kud brzaš, mali?! Uspori, inače ćeš me dotući i onda ti neću moći biti djed, kako si želio.

- Samo ti nagazi! A djedom sam te proglasio i djed ćeš mi uvijek biti.

- Ne bunim se. Dapače - puhne starac.

- To uključuje posjete i donošenje bombona - izazivao ga je Pero.

- Razumljivo ...

Odgajateljica Dobra, njihova pratilja, s pritajenim je osmijehom slušala taj razgovor. Bilo joj je drago da stari samotnjak među djecom ima prijatelje; a da ih njemu zbog dobre čudi nije teško steći - tome se nije nimalo čudila.

IZJALOV LJENA OSVETA

Palčića je namjeravala osvetiti se Lovri za ugriz u ruku i to je smatrala vrlo korisnim potezom za umiljavanje ravnateljici. Prilika joj se pružila kad je, slijedeći dječaka, vidjela da se s dalekozorom oko vrata penje na tavan. Sad ga ima!

Navečer ravnateljica izbiva iz doma, zato nije mogla sići po nju i dovesti je na lice mjesta. Odlučila je djelovati sama, a kako joj je bilo jasno da njenoj riječi nitko neće povjerovati, trebala je dokaz: prišuljat će se Lovri iza leđa i oteti mu dalekozor.

Lovro je te večeri bio žalostan zbog Perina odlaska. Divio mu se jer je svoju pustolovinu od početka do kraja izveo točno po planu. Hrabar je on, hrabriji od mene, pomisli. Istovremeno je sebe opravdavao znajući da se, odgovoran za sekicu, ne može upuštati ni u kakve podvige.

Nedostaje mu prijatelj. Osjeća se osamljen ispod ozvjezdanog svoda i opirući se tužnoj samoći poželi nemoguće: poželi vidjeti na nebu Bijelog patuljka. Usmjerio je dalekozor prema Siriusu, koji se može promatrati i golim okom, ali tada shvati da je dalekozor u usporedbi s moćnim teleskopom igračka i da pomoću njega ne može vidjeti željenog Bijelog patuljka. Da je barem Ante tu, bilo bi mu lakše, a možda bi pristao biti djed njemu sada kad je Pero otišao. Zavolio je starca. Kako je samo znao lijepo pričati o tajnama svemira! Mnogo je od njega naučio u ono malo vremena i time dobio volju da sazna više.

Kako je čuvar doma nadošao na zamisao o Bijelom patuljku? I kako je samo znao koliko je taj lik važan njemu i sekici?, pitao se. Lovro je bio dijete - to opravdava njegov način razmišljanja. Stoga nije nikakvo čudo što nemoguće

drži mogućim i što Siriusova blizanca ne zamišlja kao zvijezdu već kao pravog patuljka. Zapravo i ne onog iz bajke, nego iz vrta.

Toliko je snažno mislio na njega, toliko gaje želio da ga je napokon i ugledao. Ote mu se uzdah radosti:

- Srećonošo! Vidim te, dragi Bijeli patuljče!

Od silne želje vidio gaje pomoću mašte, a bjelina, koja gaje zavarala i pripomogla viđenju, pripadala je radnoj odori omražene Palčiće. Pružila je ruku da mu uzme dalekozor. Nije u tome uspjela.

Njoj iza leđa pojavio se Ante, uhvatio je za zapešće i povukao natrag.

- Ostavi dijete na miru, pakosnice! Još ćeš ga prestraviti, mogao bi pasti s terase.

- I ovako bi mogao pasti. Zato mu je zabranjeno penjati se na terasu. A ti ga u tome podržavaš. Sve ću prijaviti ravnateljici - bijesno izgovori Palčića.

Kako je ona stajala a Lovro sjedio, pogled mu padne na n jenu prošupljenu klompu i palac koji je virio iz nje. Usprkos opasnosti morao se nasmijati. To ga vrati stvarnosti. Skoči na noge i reče Anti:

- Dobro da ste došli. Htjela mi je oteti dalekozor, dragu uspomenu na djeda, kao što je Peri bio sat.

- Kad već spominješ Peru, drski balavče - odlazeći mu dobaci pakosnica - onda znaj kako ćeš brzo za ridokosim. On bi otišao i da nije kažnjen, jer je ovu ustanovu prerastao. A ti si njegov vršnjak!

“Gadna je, ali ima pravo”, pomisli Lovro. Toga se bojao. Jednog dana ravnateljica ih neće moći braniti od inspektora koji će razdvojiti njega i sekicu...

- Ništa se ti ne boj, sinko! - stane ga tješiti Ante. - Ravnateljica je duševna žena, neće to dopustiti.

Pošto je Palčića otišla, nasta tišina.

Starac sjedne na ogradu, dječak mu se pridruži. Šute i prepuštaju se smirenju.

Onda Lovro reče:

- Povjerit ću ti tajnu. Zlobnica me je omela u trenutku kad sam vidio Bijelog patuljka!

Dalekozorom ga ne može vidjeti. To starac zna, ali ne želi mu pokvariti iluziju. Zamijetio je što riše Tihana i po tome shvatio da Lovrino zanimanje za Bijelog patuljka ima dublje korijene. Bio je dovoljno mudar da ne pokuša suzbiti dječje maštarenje. Zbog čega? Zbog trezvenog gledanja na stvari? Pa i nije baš siguran daje to jedini i pravi način. Uopće nije siguran u to da dječak izmišlja. Ako kaže da je vidio Bijelog patuljka, on mu ne može dokazati suprotno. Odlučio je pustiti ga neka se tješi započetom igrom.

Zatim slučajno pogleda prema svom ljubimcu Siriusu i od čuda protrlja oči. I on vidi Bijelog patuljka, u liku čovječuljka odjenutog u bijelo. Nasmijao se svojem priviđenju.

Priviđenju? Ljudi sve nespoznatljivo tako tumače. Ono što ne mogu opipati rukom i što nije stvarno, proglašavaju plodom mašte.

- Plitko rasuđivanje - šapne sebi u bijelu bradu Siriusov Bijeli patuljak do kojega su doprli starčevo razmišljanje i dječakov snažan osjećaj za njega. Odazvao se.

Tu se pomiču granice vjerojatnoga.

- Vratimo se dolje, sinko! Kasno je. Danas je bio uzbudljiv dan, valja nam se odmoriti - predloži Ante.

- Vi ste odveli Peru? Kako je on? - usput upita Lovro.

- Ništa mu ne fali - odgovori starac, te nastavi smirivati Lovru. - Ne boj se Palčićine tužbe. Ja ću svjedočiti tebi u korist. A ona je najobičnija zlobnica. Šteta, zacijelo je zbog

loga nesretna.

- Možda bi se promijenila da si kupi nove klompe - djetinjasto zaključa Lovro.

- Možda - nasmije se Ante. - Stigli smo. Pričekat ću dok udes u svoju sobu tako da mogu mirno spavati.

- Noćas neću izlaziti, obećavam.

- Baš dobro, laka ti noć!

Lovro je rukom već uhvatio kvaku.

- Smijem li vas nešto zamoliti? - upita.

- Reci!

- Da li biste htjeli i meni biti djed kao što ste pristali biti Peri? Volio bih...

- Ti nemaš djeda? Ni jednog od dva?

- Nemam.

- Onda može. Drage volje.

Dječak uđe u spavaonicu, Ante siđe u svoj sobičak i zavuče se u postelju.

Prepušta se snu, jer ljudi noću spavaju.

A Bijeli je patuljak ostao budan, jer zvijezde noću ne spavaju. Posebice ne one koje su na putu da uđu u bajku i kao takve se spremaju na iznimno djelovanje.

Stoje ono dječak kazao? Nazvao gaje srećonošom!

- Donijet ću mu sreću koju i zaslužuje, neka mu život bude bajka - reče Bijeli patuljak.

S njegova stajališta, gledano iz beskrajne visine, ljudski život i nije drugo...

POŽAR

Jedina odgajateljica koja nije voljela djecu - a zašto se onda prihvatila tog posla?! - žena kojoj nitko u domu nije znao pravo ime nego samo nadimak Palčića, bijaše silno razočarana što njena pritužba u ravnateljice nije naišla na očekivani odjek. Razočarana je preslaba riječ; ona je bila ispunjena ljutnjom, upravo bijesna, ne shvaćajući da tužakanjem *nitko nikad nije* stekao *ničije* simpatije.

Budući daje po dužnosti morala, ravnateljica je ispitala okolnosti Lovrina penjanja na tavan. A kad joj je dječak iskreno i s oduševljenjem ispriповjedio što je sve od Ante naučio o tajnama svemira, ne samo da nije kaznila izlazak na zabranjenu terasu pokraj tavana nego je odobravalala to što Ante poučava djecu. Kao amater - zvjezdoljubac stekao je poprilično znanje o svemiru. Ona se divila njegovu znanju, jer osim zaslijepljenosti ljepotom neba nije ništa znala o toj ljepoti i poput svakog prosječnog čovjeka ostajala je zapanjena činjenicom da takvih galaktika, kao što je Mliječna staza u kojoj se nalazi naš planet, ima na milijarde! Pomisao na to ispunjala ju je strahom, a - gle! - Ante se s tim saživio te djecu uči imenovati nebeska tijela i prepoznati bar nešto od beskrajnog blaga visina.

Svidio joj se lik Bijelog patuljka, premda je smatrala da gaje Ante izmislio ne bi li ugodio dječacima. I ona se sjetila kako sekica riše nešto nalik na patuljka; osjetila je tajnu vezu, ali je zbog poslova morala prekinuti daljnje razmišljanje.

Palčića je nestala. Nekamo se sakrila dok ne svlada jad u sebi, iako u službi ne smije napustiti posao.

Bila je jesen. Dok je u dvorištu vilama čistio stazu od suhog lišća, revni domar Ante odjednom spazi kako kroz

prozor na prvom katu suklja dim. Prozor pripada prostoriji koja služi za skladište potrošnog materijala i posteljine, odmah je uvidio. Uvidio je to s olakšanjem - jer u toj prostoriji ne horave djeca. Tada vičući - požar! - i - vatra! - digne uzbunu u domu. Svi se djelatnici brzo okupe. Njegovateljice izniješe 1/ zgrade bebe, druge izvedoše one mališane koji mogu sami hodati; netko je telefonom pozvao vatrogasce, ostali zajedno s Antom počеше gasiti vatru protupožarnim aparatima sa zidova u hodniku.

Strahota! Tijekom sto godina otkad dom postoji, u njemu nije bilo vatrene stihije.

I odakle vatra? O tom će poslije razmišljati, poslije će otkriti uzrok požara, sada ga moraju ugasiti.

Čim su stigli pravi vatrogasci, djelatnici doma kašljući od dima povukoše se užarena i zagaravljena lica, čemu su se djeca smijala. Ona su se veselila i pojavi vatrogasnih kola, dovikujući da je stigao tidulidu. Zvuk sirene uzbudi stanovnike cijele ulice. Srećom, nije bilo nikakvog većeg zla. Jedna je prostorija uništena što od požara što od vatrogasnih smrkova. Vatrogasci za svaki slučaj dobro zaliju sve prostorije oko opožarene, i one ispod i one iznad. Ukupna šteta nije mala.

Nakon što se stanje smirilo i pošto su od pospremačice do ravnateljice svi redom prionuli na čišćenje, u prvi plan je izbilo pitanje uzroka požara.

Još nisu dobro stigli promisliti o uzroku i uzročniku kad nasred stubišta pred ravnateljicu bane Palčića i optuži Lovru kao krivca.

- Taj se divljak posvuda zavlači, pa je zasigurno bio i u spremištu. Ima dalekozor, nije isključeno da ima i upaljač - siktala je, a oči si joj neobično sjale. Od bijesa i ljutnje sjale su tolikim žarom da bi lako mogle izazvati novi požar.

Ravnateljica joj nije vjerovala.

- Glupost! - reče Lovro.

- Pretražite mu džepove! - zatraži Palčića.

To učiniše i ne nađoše upaljač. Ali Palčića gaje imala u džepu svoje kute, jer je pušila, i to će se ubrzo otkriti.

Naime, dočim je Tihana čula da zlobnica optužuje Lovru, odlučila je usprotiviti se laži. Nije progovorila ni tom zgodom, ali sve stoje nakanila reći, objasnila je gestama.

Bila je pošla u drugi kat, tražeći Lovru i misleći daje on na tavanskoj terasi. Pritom je vidjela Palčiću kako se zavlači u spremište, kako za sobom zatvara vrata. Od propuha ili rasklimane brave vrata se otvoriše; sekica ugleda Palčiću u trenutku dok je palila cigaretu.

Toga se sjetila kad je buknuo požar. Kao očevdac ona je jedina mogla ukazati na pravog krivca. Dok su Lovru pretraživali, dok su mu izvrtali džepove, otišla je po košaru za otpatke i iz nje izvukla oveći opušak. Opušak i košara mokri su od gašenja požara, opušak je požutjeo ali sve to nije omelo dokazivanje istine. Sekica je uzela ostatak cigarete na dlan i pokazala ga ravnateljici. Činila je pokrete kao da netko puši i onda usmjerila podignut kažiprst prema Palčići. Bilo je jasno, svi su je razumjeli. Nije bilo potrebe da stavi opušak u usta oponašajući pušača, što je učinila i potom stala pijuckati.

Ante priskoči, te iz džepa na Palčićinoj kuti izvuče kutiju cigareta.

- Bravo, djede! - uzvikne Lovro.

Stajala je kao ukopana. Otkrivena je, njena lađa tone, ona zajedno s njome. Usporedili su marku cigareta; suvišno, jer osumnjičena svojim držanjem priznaje krivnju.

Okrenula se na peti, dobacivši Tihani:

- Ti si mutava. Zašto tebi vjeruju? Ništa nisi rekla!

- Niti ne mora. Imamo dokaz! - nato će upraviteljica, dok Lovro pritrči Tihani daje Palčića slučajno ne udari.

Kad je zlobnica otišla - pustili su je da se udalji, lako će je naći kad bude na sudu morala odgovarati za štetu - Lovro zagrlj sekicu.

- Bila si super!

Svi su je hvalili, junakinju dana, a ona se zadovoljno smijala.

“Daj, progovori sada!” pomisli Ante. Ali ni u tolikom uzbuđenju Tihana nije izustila niti jednu riječ.

Nenamjerna potpaljivačica požara zaključala se u svoju sobu, sprema stvari u kovčeg.

Ravnateljica dotle u svome uredu piše otkaz Veri Mirić. To je, naime, pravo ime otpuštene. Dokument ne može glasiti na nadimak.

Palčića je otišla noću da je tko ne bi vidio. Otišla je osramoćena. Dobre ljude svi pamte, nju su i odrasli i djeca brzo zaboravili.

A o požaru se još dugo pričalo.

OTMICA

Kao da nije bilo dosta uzbuđenja, ni mjesec dana nakon požara dogodilo se nešto što je iznova uznemirilo stanovnike doma. Roditelji koji su imali dopuštenje da posjećuju svoje dijete i da ga povedu u šetnju, nisu ga vratili. Otmica!

Oteto dijete bila je Lela, ona koja je s Tihanom dijelila sobu, koja se spram nje lijepo ophodila i kojoj nije smetalo što se sporazumijevaju znakovima i mimikom. Druga djeca rugala su se Leli da će pokraj njemakinje i ona postati takva. Nije marila za poruge.

U prvi čas nije shvaćala što se zbiva niti da su je oteli. Otmica je ono, čuvši za događaj mislili su ostali mališani u domu, kad nekog otmu razbojnici. A kakva ti je to otmica ako te odvedu vlastiti roditelji?! Nikakva!

Čin se ipak tako imenuje i izvršitelji će snositi posljedice. Red je red. U zavodu gdje se skrbi za stotinjak djece, odgovornost je velika i reda mora biti. Zato se svako njegovo narušavanje kažnjava.

U metode preodgoja roditelja spada to da im se dopušta dolaziti u dom, vidati dijete i povesti ga u šetnju. Ako se uvjeti poboljšaju, prvenstveno se dijete nastoji vratiti u obitelj iz koje je dovedeno. To je u redu, to je prirodno. Samo, nije lako ocijeniti jesu li se, koliko i kada životni uvjeti poboljšali.

Primjerice, Lela je morala u dom jer su je zapuštali roditelji koji su se odali alkoholu. Majka je zanemarivala svoje dužnosti, otac je tukao nju i Lelu. Pristali su na liječenje i nadaju se vratiti svoje dijete kući.

Sve to služi kao objašnjenje tobože nedovoljnog nadzora. Nisu prvi put bili u domu, gdje ih osoblje poznaje, nisu prvi put prošetali s Lelom. Tako i tog dana kasne jeseni. Samo što Lelu nisu doveli natrag. Po Antinu pričanju zapravo su je doveli, a onda iza njegovih leđa utrpali u automobil, koji je spreman čekao te odjurio punom brzinom.

Antu nitko nije krivio: nitko ne bi mogao tražiti od starog čovjeka da zaustavi jureće vozilo. Kad je pao mrak i kad su dežurni vidjeli da mala neće stići, pozvaše ravnateljicu.

I opet nevolja! I opet valja smirivati duhove, suzbiti paniku.

S policijom surađuju, nju u slučaju potrebe odmah obavijeste, jedino nastoje izbjeći novinare.

Ravnateljica je pripomenula osoblju da novinarima ne daju nikave obavijesti zato što time samo mogu naškoditi djetetu.

Ali novinari, osobito oni iz takozvanog žutog tiska, ne bi bili ono što jesu - to jest lovci na senzacije - da nisu doznali za otmicu.

O njoj su se raspisali u rubrici *Crna kronika*, pokupivši od susjeda vrlo ružne podatke koji i nisu za javnost.

Ravnateljica se nije odveć uzбудila: zna se tko su otmičari, lako će ih pronaći. Fotografije roditelja i djevojčice nisu dobili samo istražitelji, već su osvanule i u dnevnim tiskovinama.

Lelino izbjivanje nije dugo trajalo, nakon tjedan dana majka ju je sama dovela natrag. Sirota žena povjerila je ravnateljici kako je otmica bila muževa zamisao. Iznajmili su sobu u drugom dijelu grada jer su pretpostavljali da će ih policajci tražiti na njihovoj adresi. No, ponestalo im je novca. Ona je izostala s posla i bojala se otkaza, njen muž je usprkos obećanju opet počeo piti, a kad mu je prigovorila, izudarao ju je, što je i prije činio. Sve je to Lela vidjela. Plačući je molila daje vrata u dom teti Dobroj koju od svih odgajateljica najviše voli.

Prvom zgodom - pričala je žena - uzela je Lelu i pobjegla s njome. Sad su tu. Moli ravnateljicu da joj oprostí nepromišljenost.

- Razumijte me, željna sam svog djeteta - zaplakala je na kraju tužne ispovijedi.

- Na to ste morali prije misliti. Sad ćete pričekati daje dobijete natrag. Da i hoću, ja ne mogu zataškati aferu, vijest o njoj prošla je kroz sve novine. Mogli ste prije razgovarati sa mnom - odgovorila je. - Ako mene pitate za mišljenje, reći ću vam da biste trebali sačuvati radno mjesto i redovite prihode. Suradujte sa socijalnom službom općine i pomoći će vam. Ja mislim da ćete taj mrkotrpni put do osiguranja životnih uvjeta za dijete proći sami, bez muža. Na žalost.

- Potrudit ću se - reče žena, pa nakon kraće šutnje upita:
- Smijem li je doći posjetit?
- Smijete.
- A mogu li je sada pozdraviti?
- Da.

Susretljiva ravnateljica nastojala je svakom pomoći ne predajući se ljutnji.

Majka je zatekla Lelu kako se s Tihanom igra domina. Kad ju je vidjela, mala je rekla:

- Više nikud neću s tobom.

Doista, trebat će vremena da se Lela smiri i shvati što se dogodilo. Još je mala. Tek joj je pet godina, a što je sve doživjela! Čak i otmicu!

IŠČEKIVANJE BOŽIČNIH BLAGDANA

Prezrela jesen prepušta mjesto zimi. Zima se ne može pohvaliti ljepotom sve dok se ne okiti snježnim pokrivačem. Ako u prosincu i izostane snijeg, taj mjesec barem ima najljepši, djeci najdraži blagdan, a to je Božić.

Čitav mjesec prolazi u slatkom iščekivanu; počinje pohodom svetog Nikole koji ostavlja darove u prozoru, dok vrhunac slavlja nastupa u Badnjoj noći kićenjem bora i pjesmama u čast Isusova rođenja. Potom jednako svečano i značajno završava posljednjom urom stare godine koja odlazi ustupajući mjesto novoj, mladoj i punoj obećanja.

Da, to je razdoblje svim ljudima drago, a djeca ga ponajvećma vole. Mnogi su slavni ljudi pod stare dane izjavili da im je iščekivanje Božića najljepši doživljaj koji pamte iz djetinjstva.

U domu su u vrijeme Došašća započele pripreme za

dolazeće blagdane. Sveti Nikola samo je ostavio po vrećicu bombona u svakoj papučici stavljenom preko noći u prozor. Ante je djeci rekao da krampusa ne pušta ući, neka i ne misle na njega. Neka se radije prepuste mislima o anđelima koji spremaju iznenađenja za njih ili, što je još bolje, neka prionu na posao: valja izraditi ukrase za božićno drveće i prozore, valja ukrasiti sobe.

U igraonici je veselo, vlada užurbanost. Radeći ukrase, mališani pjevaju poznate božićne pjesme, a odgajateljice ih uče nove.

To je Tihani i Lovri drugi Božić koji će dočekati bez svog pravog doma i roditelja. Porastoše. Njoj je pet godina, on uskoro navršava osmu. Iako se i njih dvoje prepuštaju zajedničkom vedrom raspoloženju, pravom blagodatima Došašća, dječak u duši osjeća nemir. Muči ga što sestra ni uz svesrdnu pomoć logopeda i psihologa nije progovorila. Da ne govori ni s njime, to ga doista zabrinjava. Ali još veći strah u njegovu malom srcu uzrokuje pomisao daje prerastao. Ta kobna riječ sve mališane koji nisu našli usvojitelje muči prijetnjom odlaska iz ovog doma - ma bio i nužno zlo, na njega su navikli - pa strepe od promjene ne znajući što ih čeka na mjestu gdje žive odraslija djeca. Ako su ondje starosjedioci dječaci stariji od njega, strahuje Lovro, mogu ga napadati i tući. Tko će ga braniti?

On nije znao da se Pero našao u sličnom položaju. Samo, Pero nije tip kojeg će jači svladati; lukav i dosjetljiv, zna se othrvati pritiscima.

Najgore od svih mogućih zala, ono koje Lovri kvari vedro predbožićno raspoloženje, bojazan je da će se zbog odlaska u drugi dom morati rastati od sekice. Ne samo da bi to njemu bilo teško, još teže bi bilo njoj. Od obijesnog dječaka kojega je mala sestra ponekad i gnjavila, on se pretvorio u

odgovornog starijeg brata. Promjena je u tome što više misli kako će nju pogoditi razdvajanje nego koliko će on trpjeti. Da to spriječi, učio je i koncem lipnja s uspjehom položio razredni ispit. Sad je dobio knjige za drugi razred.

Nevolja je što ljudi koji dolaze usvojiti dijete, ne žele dvoje. Već je izgubio nadu da će se to ipak dogoditi. Zimi, posebice pred Božić, takvih je posjetitelja sve manje. Rijetkost su, zapravo ih nema.

Blagdan se približio na sedam dana. Uzbudjenje raste. Ante je iz spremišta donio nakit za veliki bor koji će postaviti u blagovaonicu a koji im svake godine daruje slavonska šumarija.

Dok su djeca pregledavala ukrase da vide imaju li končić za vješanje na borovu grančicu, te u one što ga nisu imali uvode novi, Tihana u jednoj kuglici prepozna bijelog patuljka. Oduševljeno ju je uhvatila kako bije pokazala bratu i valjda od dragosti previše stisnula: tanka se kuglica u njenoj šaci rasprsla, zabovši krhotine u mali dlan.

Lovro pritrči, ukloni sitne krhotine i očisti od njih tek malo raskrvarenu sekičinu ruku. Po ostacima je prepoznao daje kuglica predstavljala djeda Božićnjaka. Bila je bijela i srebrna, djelomice poprskana umjetnim snijegom; takva i njega podsjeća na patuljka pod snijegom kojega su ostavili u vrtu kad su napuštali kuću.

Premda to i nije bio neki osobit razlog za uzbudjenje, Lovri je prekipjelo. Osjećao je da tako više dalje ne može, da se mora nešto dogoditi. Cijeli je dan mislio o tome, a navečer usprkos studeni ode na tavan, gdje dugo nije bio.

Na terasi izvadi dalekozor i usmjeri ga prema nebu. Zvijezda nema, nebo je tmurno, samo Mjesec proviruje iza oblaka. Takvu stvarnu sliku vidio bi svatko drugi osim dječaka koji silno želi ugledati nešto drugo.

Zanemarujući činjenicu da se radi o zvijezdi koja zbog manjeg sjaja nije vidljiva sa Zemlje poput njena blizanca Siriusa, dakle, daje to nebesko tijelo posve drugog oblika i svojstava nego što bi se očekivalo prema pridanom mu nazivu dječak ugleda Bijelog patuljka. Čak mu se pričini da mu je patuljak namignuo.

Nije dugo mogao ostati na terasi. Mrak je, hladno je. No, vidio je stoje želio, to gaje smirilo.

“Ti odozgo imaš bolji pogled na čitavu Zemlju. Bijeli patuljče, pošalji usvojitelje meni i seki, inače će nas rastaviti”, /avapi.

I mašta ima svoje granice. Lovro nije očekivao odgovor, samo je htio iskaliti jad, te tako otvoriti put nadi.

Nada se pojavila u liku mladog bračnog para koji je stigao u dom tjedan dana prije Božića. Zapravo im je ravnateljica odgovorila na pismenu zamolbu i pozvala ih da dođu. Bili su to ljudi sa sela, vidjelo se po odjeći. Muškarac je nosio kratak kaput od debelog crnog sukna, žena rupcem obavila glavu, na nogama su imali čizme.

- To su neki seljaci - pročulo se među djecom.

- Došli su seljoberi - povikaše podrugljivci, našto Lovro pođe pogledati tko su. Vidio ih je kako ulaze u igraonicu, vidio zasad samo s leđa, no njemu je važnije bilo čuti što Dobra govori ravnateljici. Kazala je:

- Dok su vas čekali, ispričala sam im kako imamo brata i seku koje bismo voljeli udomiti zajedno. Rekli su da bi rado uzeli i dvoje.

Lovro samo što nije vrisnuo od sreće. Htjede potrčati za njima da ih izbliza vidi. Pokazalo se korisnim što se od uzbuđenja nije mogao odmah pomaknuti, jer je tako čuo i sljedeću rečenicu:

- Iskreno sam im rekla da djevojčica ne govori, ali mi smatramo kako je to privremeno, zbog stresa.

- I? - nestrpljivo pita ravnateljica, gotovo jednako uzbuđena kao Lovro.

- To im ne smeta. Dapače, potrudit će se da dobrim postupkom pomognu djetetu.

Postoje to čuo, Lovro žurnim korakom krene za njima.

Vidio je kako i bez uputa prilaze sekici. Nisu joj dali igračku nego knjigu, i mala je stane listati. Ljudi je nisu zanimali. Zato ih je Lovro promatrao sa zanimanjem. Nije gledao na seljačku odjeću, već je primijetio da muškarac ima lice koje ga podsjeća na tatino, dok ženin pogled odaje nježnost.

“Sad ili nikad!” - pomisli Lovro. Dok su ljudi obilazili ostale mališane dijeleći im sitne darove, uhvati sekicu za ruku, odvede je u hodnik, klekne da joj bude bliže licu, pa šaptom izgovori:

- Čuj me! Ovo je jako važno. Ljudi koji su danas došli pristaju uzeti nas oboje i ne mare što ti ne govoriš. Meni se čine dobri. To nam je zadnja prilika, inače će nas rastaviti. Ti se samo drži mene i pazi što ću reći. Dobro?

Sekica potvrdi kimnuvši glavom.

- Sad mi daj ruku!

On je povede u namjeri da požuri rasplet stvari. Muškarac i žena stajahu nasred dvorane gledajući djecu.

- Sva su mila - reče žena. - Teško se odlučiti.

Tada zapaze Lovru koji im se približavao vodeći sestricu. Priđe i uhvati čovjeka za ruku.

- Ja sam Lovro. Ovo je moja seka Tihana. Izgubili smo mamu i tatu, ovdje smo već dvije godine. Nitko nas neće zajedno. Uzmite nas, i nećete požaliti. Moram vam reći da sekica ne govori, ali prije je govorila, pa će jednom opet...

Dobra pokretom glave pozove ravnateljicu i prišapne joj stoje čula. Pristupivši ljudima, ravnateljica prekori dječaka:

- Ne nameći se, Lovro! Gospodin i gospođa sami će odlučiti. Ne mogu istog trena, kao što bi ti htio.

Lovro razočaran ode sa sekicom.

Ono dvoje još su dugo razgovarali s ravnateljicom u njezinoj sobi, potom ih je Lovro vidio kako odlaze.

“O, vratite se!” ponavlja u mislima.

U isto vrijeme, na Dobrin upitni pogled, vrlo dobro raspoložena ravnateljica odvratila:

- Kladim se u što hoćeš da će se vratiti prije Božića.

Blagoslovljen bio Božić! Blagoslovljen, jer i sirotanima donosi radost. Odista je najljepši od svih blagdana. Ali ima pridjevak obiteljski, što u domu za napuštenu djecu dobiva žalostan prizvuk.

Svi oni ovdje čine jednu veliku obitelj, pa ipak svako dijete želi imati svoju, manju obitelj.

Sekica ni jednom nije priupitala Lovru za one ljude i hoće li doći po njih. Mogla je znakovima, kako je po potrebi činila. Lovro je, naprotiv, živio u napetom iščekivanju. Hoće li se vratiti, hoće li ih povesti svojoj kući?

Hoće li, neće li, upitao se tisuću puta tijekom nekoliko njemu predugih dana.

ODLAZAK S USVOJITELJIMA

Još su tri dana do Božića. Osvanu onaj koji je zbog pripreme kolača i slastica nazvan Tucindan.

Shodno tome nazivu, kuharice u domu od ranog jutra peku kolače: štruce makovnjača, orehnjača i sitne kekse. Ante pomaže tucati i guliti orahe, usput u kuhinji grije stare kosti.

Lovro gubi nadu. Provest će Božić u domu. Nakon doručka odjeven legne na postelju prepuštajući se tužnim mislima.

Odjednom, sav zadihan, u njegovu sobu dotrči Ante i povikne:

- Pogledaj kroz prozor!

On je vidio da se pred zgradom zaustavlja automobil. Dok su ljudi, koje je odmah prepoznao, parkirali vozilo i stali vaditi stvari iz prtljažnika, potrčao je javiti Lovri dobru vijest.

Lovro skoči iz postelje, priđe prozoru. Ugledao je čovjeka i ženu kako ulaze u dvorište. Ona je nosila košaru, jamačno punu slastica, a on dva teška zavežljaja. Nose darove domskoj djeci.

Od sreće dječaka oblije vrućica, dah mu zastane. Ipak su se vratili po njega i sekicu!

- Došli su tvoji seljaci, sad ćete otići ti i Tihana - kroz vrata pomoli glavu neka zajapurena curica, pa otrči vidjeti što su im seljaci donijeli.

- Imaš sreću, sinko. To su čestiti ljudi; u njih će tebi i sekici biti dobro - reče Ante.

Muž i žena ostavili su stvari odgajateljicama i ušli u ravnateljčinu sobu.

Zatekoše je vedro raspoloženu, što je razumljivo. T'a ona se bila kladila na njihov povratak!

Nakon pozdrava čovjek reče kako bi rado prije Božića

poveli ono dvoje djece da na blagdan ne budu sami. Je li to moguće?

- Jest - odgovori ravnateljica i na svoju odgovornost napiše dopuštenje za udomljenje. I ovi će ljudi, poput svih ostalih, morati proći proces od udomljenja do usvajanja, a pri je nego se usvojenje ozakoni, kontrola će provjeravati jesu li za to ispunjeni svi uvjeti, da li se s djecom dobro postupa i pristaju li ostati.

Iskusna ravnateljica od volje bi se i opet okladila da će sve kontrole svijeta ispisati pozitivna mišljenja za ovaj slučaj, a u Lovrino raspoloženje ne sumnja. Vidjela gaje neki dan na djelu kad je svojim istupom htio požuriti događaje; na sekicu će on utjecati, mala će se pokoriti samo da ih ne razdvoje. Dogodilo se ono što su dvije godine čekali. Svaka čast zajedničkom mjestu boravka, ali sad će djeca imati svoj dom, svog poočima i pomajku!

Okupljeni u blagovaonici, svi zajedno proslaviše odlazak brata i sekice. Domskoj djeci to se svidjelo najviše zbog ponuđenih slastica i sokova, odgajateljica Dobra kriomice je olirala suze, Anti se cakliše oči.

Lovro zahvali ravnateljici, ona ih oboje izljubi. Vjerovala je da će tu ubrzo doći do pravog usvojenja i da će Tihana, cim se smiri, ponovno govoriti. U svom poslu najsretnija je kada djeci nade dobar smještaj.

Ispratiše ih do automobila, prašnog i zablacenog, jer je stigao izdaleka, preko neasfaltiranih seoskih cesta.

- Neka vas Bog čuva! - na rastanku poželi Ante. - Sretan put. I sretan vam bio Božić!

Dok je vozilo polako kretalo, starac zamijeti oko Lovrina vrata dalekozor, te primetne:

- Sjeti me se kad budeš promatrao zvijezde na nebu.

- Hoću - otvorivši prozorčić na automobilu, odvrati

Lovro. - Mislit ću, djede, na tebe i na Bijelog patuljka.

“Neka je djecu zapala sreća”, nakon što ga je dječak nazvao djedom, ganuto pomisli starac. “Ali ja, jadan, i drugi put ostajem bez posvojenog unuka!”

Pri tome je mislio na Peru.

Na njega je mislio i Lovro. Kad su prolazili pokraj doma na Paunovcu, on progovori:

- Molim vas, stanite malo. Htio bih pozdraviti prijatelja kojeg su preselili u ovaj dom. Da nas niste povelili, mene bi također poslali ovamo jer sam prerastao. Razvojili bi mene i sestricu.

Našao je Peru i oprostio se s njim, obećavši da će poslati svoju adresu.

Čovjek se zvao Ivan, to su čuli kad ga je žena oslovila imenom. Ona se zvala Marija. Gledajući njeno lijepo lice obavito bijelim rupcem, Lovro djetinjasto pomisli kako uistinu nalikuje na svetu Mariju. Samo što je sveta Marija za Božić dobila jedno djetešce, a ova dobiva dva. Sam sebe prekori zbog nedolične misli i uskoro, omamljen jednoličnim ritmom vožnje, utone u san, dok je sekica već prije bila zaspala naslonjena na ženino rame. Sanjao je da ulaze u dvorište prepuno domaćih životinja.

Dotle su djeca u domu vrišteći naganjala kroz hodnike živo prase. Ono je kuharicama pobjeglo iz zavežljaja koji su donijeli ljudi sa sela

Veselo su naganjali prasence ne sluteći kakva mu je sudbina namijenjena za novogodišnji ručak.

II.

BIJELI
PATULJAK

U NOVOM DOMU

Kada se kaže dom, ta riječ u onom tko ju izgovara i u onom tko je čuje pobuđuje osjećaj topline, osjećaj pripadnosti. Međutim, izraz *novi dom* izaziva drukčiji dojam. Pridjev novi mogao bi značiti obnovu, ali i promjenu. Eto, u tome je razlika. Dom nije nešto što se može mijenjati, zato izričaj novi dom podsjeća na nemile događaje iz prošlosti zbog kojih je netko izgubio svoj stari, pravi dom.

Takve je žalosne misli razvijao starina Ante nakon što je dvoje dječice, Tihanu i Lovru, ispratio na put u njihov novi dom.

Stigoše u njeg nakon dva i pol sata vožnje. Mjesto se nalazi između dviju rijeka, od kojih je jedna Mura, pa je cijeli onaj kraj dobio ime Međimurje. Predio je pitom, selo oveće i uređeno, a kućica koja će djeci biti novi dom nalikuje na onu iz bajke. Nije novosagrađena ali je svježije okrečena i stoga bijela bjelcata. Trenutno je okružena ogoljelim stablima i samo se može zamisliti kako je predivna ljeti kad oko nje prolista drveće i kad procvate cvijeće.

Lovro je u snu točno predvidio: tu ima podosta domaćih životinja. No, sada je zima, i one su se sklonile na toplo: krave i prasadi u staju, kokoši u kokošinjac naslonjen na staju, pas u svoju drvenu kućicu. Jedino se mačka smucala uokolo, nju su prvu vidjeli. Dok su boravili u domu za djecu, nedostajale su im životinjice, jer ondje ih po prirodi stvari nije moguće držati. Zato se Lovro veselio što ih vidi, a sestrice je bezvoljno promatrala i okoliš i svoj novi dom.

- Dobro nam došli! - požele im dobrodošlicu čovjek i žena. - Donesite radost u našu kuću!

Po Tihaninu držanju baš se nije činilo da će biti tako.

Pokazali su im njihovu sobu i ostale prostorije, pomogli rasložiti stvari i potom ih u kuhinji nahranili.

- Slobodno se posvud krećite. Ako vam nešto zatreba, pitajte! - dade im na znanje.

Budući daje sloboda kretanja u domu bila ograničena, Lovri se svidjelo što će je ovdje imati. Pa ipak je dolazeći zamijetio novu drvenu ogradu oko kuće. Vjerojatno ju je čovjek podignuo u onih nekoliko dana otkad je doznao da bi ih mogao dovesti. On je to zacijelo učinio zbog Tihane koja je još mala, ali, uznemiren promjenom, dječak slikovito zamisli da će njih dvoje živjeti stisnuti ogradom poput prašćića. U podsvijesti još bijaše sumnjičav.

Sekica nije kanila pobjeći, jednostavno se jednog jutra otputila iz dvorišta da upozna kraj. Sloboda kretanja njoj je također nešto nepoznato i morala ju je iskušati. Na sreću, nije stigla cestom dalje od zavoja. Za njom dotrči pas ovčar kojeg su zvali Gazda jer je u dvorištu gospodario nad svim životinjama, uhvati je za haljinu i stade vući natrag. Morao je ispustiti haljinu da glasno zalaje, no skokovima nastavi tjerati bjegunicu prema kući poput ovčice.

Čuvši ga, Marija dotrči po malu. Psa je s razlogom pohvalila. Tihana je na zimu izišla bez kaputa i daje otišla daleko, bila bi se prehladila. Umjesto da shvati koliko joj je dobro učinio, ona se otad bojala psa; pobjegla bi u kuću čim gaje vidjela.

Lijepo su proslavili Božić.

Ivan i Marija povelu su djecu u crkvu i očito se pred suseljanim dičili njima. Dotad je njihova kuća bila pusta bez djece. Ova će u nju unijeti radost, samo dok se priviknu.

Svakodnevni život bio bi jednoličan da Lovro neprestano

nije otkrivao nešto novo, i to gaje zaokupljalo. Budući daje doživjela duševni poremećaj, Tihana se teže privikavala. Liječnici u domu ustanovili su ga, ali nisu umjeli pomoći. Za takovo stanje nema lijeka u tabletama ili injekcijama: samo ljubav i nježnost, gledajući dugoročno, mogle bi dovesti do izlječenja.

Eto jedinstvene prilike! Ako blaga Marija i strpljivi Ivan ne vrata zdravlje Tihaninoj duši, tko će drugi? Njoj i Lovri pružaju sve potrebno za život. Ne sile ih ni na što, ne očekuju da ih zavole i bace im se oko vrata. Strpljivi su.

Lovro je bolje prihvatio promjenu. A Tihana se zavlači u njihovu sobu, pa je i iznad sobe, na ulazu u tavan kamo se valja popeti ljestvama, pronašla malu izbu koju nitko ne koristi. I dalje je povremeno noću plakala, i dalje je, kad su joj dali papir i bojice, uporno slikala ono nešto što je trebalo predstavljati vrtnog patuljka. Bojice nije rabila. Patuljak, kojega je zapamtila, bio je prekriven snijegom i bijel.

Marija joj donosi knjige, peče kolače i nutka je da se poigra tijestom, što sva djeca vole. Pjeva joj lijepe međimurske pjesme i primjećuje da se maloju sviđaju, da joj se razvedri lice kad začuje onu: *Klinček stoji pod oblokom, na njega gleda mila ružica crnim okom*. Uči je pletenju i pokušava razgovarati s njome, premda ne dobiva odgovor ni na jedno pitanje.

Lovro odlazi po seku u izbu na tavanu i vraća je, trudi se pomoći. Teško mu je. To mu je teže što se nadao da će uz dobre ljude u novom domu prizdraviti. Ali ona žali za Lelom, boji se psa i svoje osjeća je znakovima pokazuje Lovri.

Kad je zatoplilo, kad se rascvalo cvijeće, ni to je nije dirnulo. Mačka Tigrica dobila je pet mačića. Za njih djevojčica ne mari. "Možda ju žalosti što imaju mamu, a ona je nema," misle udomitelji. Ne gube vjeru u njezin oporavak, zadržavaju smirenost.

Izgubivši strpljenje, Lovro je jednoga dana pred njom zaplakao:

- Daj progovori već jednom! Ne žalosti me!

Nije progovorila.

Krajem ljeta nenajavljena bane kontrola Ureda za socijalnu skrb. Dođoše provjeriti kako su djeca smještena. Sve je u redu, vide, ali zapeše za to da djevojčica šuti. Neka mršava žena s naočalama, u pratnji jednako kratkovidnog muškarca, umjesto da osjeti blagost i toplinu koje ispunjavaju ovu kuću, stane trabunjati kako je mala već trebala progovoriti. Ostala je neprilagođena i ne dođe li uskoro do poboljšanja, morat će je vratiti u dom.

Kad je Lovro to čuo i kad je primijetio da svoje prijetnje zapisuju u izvješće, nije se mogao svladati. Sav svoj jad sabio je u pitanje upućeno socijalnoj:

- Zašto bi govorila s vama koje prvi put vidi, kad ne govori ni sa mnom?

- A tko si ti? Njen advokat? - kiselo će žena, iznenađena dječakovim istupom.

- Ne, ja sam njen brat! - odbrusi on i povede Tihanu za ruku.

Odveo ju je u izbu na tavanu, tim činom priznavši prostoriju i za svoje skrovište.

Bio je srčan, pametno je postupio braneći sekicu. Jedino što ga trajno uznemirava njezin je plač. Dobro, nije tulila svake noći, ali i povremeno je strašno to podnositi. Nije se dala utješiti.

Uistinu, najteže od svega je slušati dječji plač. On može izluditi i najmirnijeg čovjeka, jer bi nemoćnom djetetu htio pomoći i žao mu je ako u svom nastojanju ne uspije.

Narod kaže da se dječji plač uzdiže do neba.

Sekičin se također uzdigao u svemirske visine te dopro do Bijelog patuljka.

- Čini se da ljudi dolje ne mogu smiriti ono djetešce - sam sebi reče Bijeli. - Krajnje je vrijeme da se ja umiješam.

ZNANOST O NEBESKIM TJELIMA

Upućeni u znanost na drugi način opisuju nebeska tijela nego što to čine obični ljudi, koji ih, osobito ako o njima pričaju djeci, prikazuju na šaljiv način i često u ljudskom obličju. Tako Mjesec dobiva dugi nos i noćnu kapicu na glavu, zvjezdice slične na djevojčice, pa i Sunce, osim sjajnih zraka koje zamjenjuju kosu, ima oči, nos i nasmijana usta.

Svatko tko je u djetinjstvu slušao takve priče, lako može zamisliti zvijezdu Bijeli patuljak u liku stvora iz bajke. Ima bijele brkove i dugu bijelu bradu, a odjeven je u bijeli kaput i bijele hlače. Čizme na nogama također su bijele, jednako obrub na kaputu i kapa na glavi.

Znanstvenici o njemu daju drukčije podatke. Bijeli patuljak za njih je zvijezda koja se u fazi dok je još zvahu crvenim patuljkom ispraskala bljeskovima svjetlosti. Doživjevši veliku promjenu, postala je mala i silno teška, te u tom stanju ima masu Sunca a promjer Zemlje. Budući daje slabijeg sjaja i da od velike vrućine odsijeva bjelkasto, stekla je ime pod kojim je kozmolozi ucrtavaju u karte zvjezdanog neba. Jasno: gledano sa Zemlje. Takav opis postoji u svim leksikonima, enciklopedijama i udžbenicima astronomije.

Na primjer, pod slovom B piše:

BIJELI PATULJAK, *zvijezda bijele boje i velike gustoće*
I to je sve!

Bajka će po svome okrenuti škrtu znanstvenu točnost. Ne samo da će maštom preobraziti lik nebeskog tijela, sastavljenog od plina i svemirske prašine, nego će mu pridati fantastična svojstva: on može govoriti, prelaziti silne daljine i činiti čudesa. Jednom riječi, nema toga što nije u stanju izvesti.

Znanstvenicima se jamačno ne sviđa što bajke na svoj način mijenjaju činjenice. S pravom, jer znaju istinu. S nepravom, jer do mnogih istina ni oni ne bi došli bez uporabe mašte. Nije rijedak slučaj da se ono što prije smatrahu pukim fantaziranjem, pokaže kao znanstveno otkriće ili, u najmanju ruku, kao put do njega.

Mного se toga promijenilo od vremena mitskog tumačenja da su zvijezde ukrasi koje su bogovi postavili na nebeski svod za užitek ljudima.

Naći će se i takvih čitatelja koji pojavu Bijelog patuljka drže nemogućom. Oni bi trebali znati daje nekoć, prije mnogo stoljeća, bilo nemoguće zamisliti Zemlju drukčije nego kao ravnu ploču. Ali ljudi snažna uma i vidovite mašte ni pod prijetnjom smrti na lomači nisu odustajali od svog otkrića, tvrdeći da Zemlja nije središte naše galaktike, nego samo planet koji se okreće oko Sunca kao svog središta. Okrećući se, dakle, oko svoje osi, ona obilazi Sunce, a oko nje se vrti Mjesec, u isto vrijeme također se okrećući oko svoje osi. U prirodi to izgleda jednostavno upravo stoga što se - barem zasad - odvija besprijeckorno. No, običnom čovjeku, sitnom stanovniku plavog planeta, ustroj se čini odviše složenim, pa se katkad voli uteći bajci.

Ako to učini u slučaju Bijelog patuljka, moći će pratiti fantastične događaje. Imat će priliku doznati kako je posjetio Zemlju, kamo je stigao primamljen plaćem jednog djeteta. Premda valja poštivati znanost, mnogima će se to više svidjeti od suhog podatka u enciklopediji: Bijeli patuljak je to i to. Točka.

POSLANJE BIJELOGA PATULJKA

Pošto se naslušao dječjeg plača, Bijeli patuljak odjednom se silno uzbudi i zabljese. Više to ne bi smio činiti da se ne pretvori u crnog patuljka i ne izgubi u crnoj rupi. Stoga je njegov bljesak bio znak nečeg vrlo značajnog. Čega? Bio je znak da krene ispuniti njemu namijenjeno poslanje: mora dječji plač pretvoriti u smijeh.

- Pokraj toliko djece i zvijezda, pokraj toliko plača i smijeha na ovom malom planetu, jednom od milijardi sličnih, zar je važno utješiti jedno dijete? - upitat će netko sumnjičav. Odgovor je nedvosmislen: jest. O tome zbore i prastare mudroslovne knjige u kojima piše: - U nevolji pomozi! Ako spasiš jedan život, to vrijedi kao da si spasio cijeli svijet!

Bijeli patuljak smatra se počašćenim što je izbor pao na njega. Učinit će sve da se na lice zaplakanog djeteta vrati smijeh. Ali zadatak nije lak i stoga on treba podršku nekoga tko ima veliku moć.

Odmah je pomislio na svoju prijateljicu iz polukružnog vjenčića zvjezdica: pomoći će mu zvijezda nazvana Corona borealis (Čitaj: korona, što latinski znači: kruna.). Moćna je zbog toga što u svome zviježđu ima zvjezdicu Gema. Gema pak znači dragulj.

Na zamolbu Bijelog patuljka Corona borealis pristane posuditi mu čudotvorni dragulj. Zvjezdica Gema prometnula se u ukras na prstenu koji on stavi sebi na prst.

Potom mu Corona reče:

- Dobro znaš da ne smiješ zlorabiti moć, nego se njome posluži samo u određenu svrhu. Savjetujem ti i ovo: ne zabavljaj se putem!

- Ja? Nipošto!

- Kao da te ne poznajem! - nato će zvijezda Corona ili,

kako ju je on od milja zvao, Regina. Corona je kruna, Regina znači kraljica, to pristaje jedno uz drugo. - Još ti napominjem da postoji rok do kada se moraš vratiti.

- Kao u bajci o Pepeljuzi? - našali se on.

- Slično, samo što s time nema šale.

Potom Regina-Corona dostojanstveno ušuti.

Ostao je prepušten sam sebi. Mora krenuti na zadatak, jer odbrojavanje zadanog roka upravo počinje.

Daje bio sam, to je samo slikovito rečeno kako podvig mora izvršiti bez ičije pomoći. Jasno da nije sam u svemiru među milijardama raznih nebeskih tijela! A i na Zemlji, kamo kreće, živi preko šest milijardi ljudi.

Po svemu sudeći, ispada da nigdje nitko nije sam ako to nije u svom srcu.

U tom trenutku Sirius, zvijezda koju stanovnici Zemlje vide kao najsjajniju a koja se nalazi u zvijezdu Veliki pas, privremeno je izgubila svog blizanca. - Nemoguće! - daje živ, uzviknuo bi astronom Alavan Clarke koji gaje teleskopom otkrio još 1862. godine. No, on nije živ i, tko zna, možda njegova duša obitava na drugom kraju svemira. Zato dopustite bajci da dokaže kako to jest moguće.

Bajka tako hoće, i u njoj će tako biti. Tko vjeruje, uživati će; ako ne vjeruje, sam je kriv što neće. Upoznati Bijelog patuljka više vrijedi nego ne upoznati ga.

On zna da mu je odredište Zemlja, mali plavičasti planet u Mliječnoj stazi. Lako će stići onamo prelazeći silne udaljenosti kad ima dragi kamen Gemu u prstenu. Protare li ga, ispunit će mu svaku želju.

Najveći je problem patuljkova težina. Bolje je i ne misliti

o tome kako onoliko težak uopće lebdi gore u svemiru. Da kojom nesrećom padne na naš planet, raspolovio bi ga!

Nije debeo, to jest nije predebeo, samo je silno težak! I vruć! Mora se toga riješiti. Ponovno protare dragulj na prstenu rekavši:

- Gema, riješi me težine!

Istog trena postane lak poput snježne pahuljice. Više nije bio vruć.

PUTUJUĆI PREMA ZEMLJI

Bijeli zna kamo želi stići, samo mora odrediti smjer kretanja. Kao što snimatelji rade kamerom, on je pogledom “zumirao” Zemlju i svidjelo mu se sve što je vidio. Jedva čeka da stupi nogom među te krasote. Mi se odozdo divimo nebu i zvijezdama, ali duboko u svemiru vladaju mrak i gluha tišina. Njih je bio sit.

Dobro, cilj ne predstavlja poteškoću. A način kretanja? Stanovnicima Zemlje to bi bio nerješiv zadatak. U potrazi za živim bićima u svemiru i nastojanju da letjelicama dopru do drugih planeta, kao zapreka se javlja udaljenost mjerena svjetlosnim godinama. Znači, udaljenost se mjeri kretanjem brzine svjetlosti, a ne letećih naprava i čovjeka. Sve ako i izume svemirski brod na dugotrajan pogon, kao nerješiv problem preostaje kratak ljudski vijek. Astronaut koji bi krenuo tako daleko, ne može doživjeti povratak. I opet nešto vrlo zamršeno za razmišljanje. Ljudima, ali ne Bijelom patuljku! Uz pomoć čudesnog dragulja Geme on ima rješenje. Nije letio i nije se ni na koji način kretao, na željenu se mjestu jednostavno stvorio. Pri pojavi - ne može se reći: pri spuštanju - obavila bi ga bjelkasta maglica i činilo se kao da izranja iz

oblaka.

Mogao je ravno stići na Zemlju, točno pred kuću u kojoj plače dijete. Mogao je, ali nije. Bila je u pravu njegova prijateljica Corona kad ga je upozorila da se ne zabavlja... On je upravo to činio, posjećujući zvijezda sa životinjskim imenima. Obišao je Malog psa, Labuda, Škorpiona, Malog lava, Velikog i Malog medvjeda.

Svima je obećao ispričati što rade njihovi imenjaci na Zemlji. Kad i ako se vrati.

To bi zasigurno poželjeli čuti astronauti koje su znanstvenici raketom lansirali u orbitu da izvrše popravke i donesu nekoliko tona potrebnog materijala na svemirsku postaju. Svemirska postaja nalazi se gore već nekoliko godina.

Opasne prepreke na patuljkovu putovanju - on ih samo vidi, jer ne prelazi put nego se stvori na mjestu - djelo su ljudskih ruku. Od pada meteora, naleta asteroida ili svemirskih oluja ne bi strepio i bez Geme.

“Ljudi su u orbitu poslali toliko gvožđurije”, zaključio je vidjevši sve to, “da ugrožavaju putanje svemirskih tijela i mir prostranstva.”

Razni sateliti poput čeličnih ptica raširenih krila lebde u svemiru služeći za prijenos televizijskih programa ili za telefonske veze.

Dok je izvana kroz prozor svemirskog broda gledao televizijski program, preko telefonskih linija začuje glas:

- Voliš li me, dragi? Želim ti laku noć i šaljem pusicu!

- Pa ne idem spavati! - obrecne se kao daje poruka njemu upućena, a onda mu sve postane smiješno.

Ipak se gore nije samo zabavljao. Dvojici astronauta koji su izvan letjelice obavljali potrebne popravke, pomogao je a da oni to nisu znali. Mislili su da privezanim odvijaćem

učvršćuju zahrđale dijelove, ali to ne bi uspjeli bez pomoći Bijeloga patuljka.

Značajno je što ga obojica zapaziše, ali ni jedan od njih nije htio povjeriti onom drugom daje u svemiru vidio patuljka. K tome, bijeloga! Taj bi drugi za njega mogao pomisliti da ima priviđenje poput pijanice kad u bunilu vidi bijelog miša.

U sebi se nisu mogli načuditi patuljkovoj pojavi. Stajao je ni na čemu, bijel i lak poput oblaka! Posprdljivo ih je promatrao kao da im se ruga, kao da im želi kazati: “Zašto vi, ljudi, srljate onamo gdje vam nije mjesto?! Zar vam Zemlja nije dovoljno dobra?”

Obojica su jednako mislila, jer im je Bijeli telepatijom poslao iste misli, ali to su prešutjeli od straha da ih ne otpuste iz službe. Astronauti moraju biti provjereno zdravi duhom i tijelom. Dakle, šutjeli su.

Samo je onaj glas putem telefona pištao:

- Ja tebi šaljem pusicu, a ti meni ništa. Zločest si.

Bijeli se patuljak smijao naklapanju zaljubljene djevojke.

Nije se bojavao meteora i asteroida. Raspitivao se za vatromet zvan Leonide kad se kiša meteora iz zvijezda Lava svijetleći obrušava na Zemlju. Ne učine štetu jer sagore u atmosferi. To se zbiva u mjesecu studenom, odgovoriše mu Blizanci, uranio si. Šteta, rado bih vidio taj cirkus, odvрати vragoljasto raspoložen Bijeli patuljak. Svidjela mu se pustolovina, dobro se osjećao na putu da izvrši dobro djelo i, što je najvažnije, s draguljem naruči je siguran. Lijepo je biti oslobođen straha i znati da se iz svake opasnosti možeš izvući. Tko to ne bi poželio?

Kad već ima iznimnu prigodu prohujati kroz silna prostranstva, neobični putnik koji inače stalno boravi na istom mjestu u zvijezdu Velikog psa, poželio svratiti do Marsa,

crvenog planeta.

- Kako si, crveni? - dovikne mu. - Čujem da su se ljudi napopastili na tebe, stalno te snimaju, ispituju...

- Ušuti, bijeli brbljavče! - odvrati Mars, nazvan po bogu rata i ratoboran. - Mogu ti samo reći da mi oni sa Zemlje idu na živce šaljući razne rakete na moju površinu. Bockaju me, to je već postalo nepodnošljivo.

- Što traže?

- Silom žele pronaći vodu kao dokaz da je na meni bilo života. Vjeruju daje tu bilo živih bića, pa ih valjda i sad misle pronaći. Koješta! Kao da su sami sebi dosadili, htjeli bi izvanzemaljce.

- Barem si u središtu pažnje, uživaj! - pomirljivo će Bijeli patuljak.

- Znaš što? Navrh glave mi je njihovih raketa! Te me letjelice toliko škakljaju da se moram smijati. Kad se jednom upiškim od smijeha i smočim ih, imat će dokaz: vodu, "uvjet za život na Marsu". Ha-ha! Valjda će me onda ostaviti na miru.

- Naprotiv! - nasmije se Bijeli patuljak. - Onda će tek navaliti da na tebi pronađu male zelene.

Susret s Marsom razveselio je svemirskog poslanika. Crveni je planet i dalje ostao ljutit. I od srdžbe još crveniji.

Bijeli mirno preskoči područje svemirskih oluja. Pošto se do mile volje zabavio, misleći na rok povratka, naredi Gemi:

- Spusti me na Zemlju! Ah, čekaj malo! Dolje je dan, a ja ne želim da me radoznalci otkriju. Spusti me radije na visoko gorje, u Alpe. Ondje ću dočekati noć.

Divio se ljepoti visokog gorja, zimzelenim šumama i seocima na nižim proplancima. Sjedne i promatra ljepotu. Gleda on, gleda, kadli mu nešto gricne čizmu, stane ga gurkati

s više strana i tiho cičati.

Pogleda bolje, ne zna stoje. Nekakve male životinje. Preplašio ih je pokretom, te pobjegoše u rupe na zemlji. Pita Gemu tko su. Odgovor je: svisci.

Pritajen, čeka da se opet pojave, toliko su mu se svidjeli. Ukočio se, ne pomičući se satima samo da ih ne prestraši. Već su mu pitomo skakali preko koljena.

Odjednom se iz visina spusti ptica grabljivica, te u pandžama odnese jednog mladunca, dok ostali cvileći pobjegoše u rupu. U prvi mah Bijeli patuljak ne zna što bi. Brzo se snađe i, protrljavši prsten, naredi Gemi:

- Spasi malog svisca!

Zapovijedeno - izvršeno.

Je li zlorabio danu moć? Nije. Spasio je jedan život. Mladunče mu pade u krilo, zatim priđoše veliki i mali članovi porodice. Ah, svi su bili mali, samo neki malo veći.

Bijeli ih je zavolio, jedva se od njih rastao.

Planinske vrhove obavija mrak, sjaji tek Mjesec praćen zvijezdom Večernjicom.

Tada Zemljin gost reče Gemi:

- Odvedi me na cilj!

NABAVKA VRTNOG PATULJKA

Otkad ih je ono posjetila kontrola područnog ureda Ministarstva za socijalnu skrb i otkad se zakvačio sa socijalnom radnicom koja nije imala razumijevanja za sekičinu nevolju, Lovro je živio u velikoj napetosti. Sam je sebi govorio da ne mogu do u beskraj tako: i njihovi

posvojitelji izgubit će strpljenje a kamoli ne tuđi ljudi koji - jer su njih dvoje prepušteni brizi društva i takvima što ga zastupaju - odlučuju o njihovoj sudbini.

Bio je uvjeren da će ih razdvojiti, ustanovivši da se sekica ne prilagođuje. Nju će poslati u zavod za nijemu djecu, pa će do vijeka ostati mutava.

Mora nešto učiniti, poduzeti, izmisliti! Mora! Noćima nije spavao, noćima se domišljao rješenju - a onda mu je napokon sinulo!

Sjetio se da je, idući u školu, u mjesnoj trgovini mješovitom robom vidio glinenog patuljka. Bio je velik kao onaj za kojim sekica plače i njemu vrlo nalik: svi su takvi patuljci proizvedeni iz nekoliko sličnih kalupa.

Kako se toga nije prije sjetio! Ima nešto uštedenih novaca: razbit će kasicu-prasici, kupiti patuljka, obojiti ga bijelom bojom i, kad se boja osuši, postaviti ga u vrt ispred kuće. Bio je uvjeren da će sekica progovoriti čim ga ugleda. Tada će prestati mučna nesigurnost, i oni će zauvijek ostati u ovih dobrih ljudi. Kad Ivan i Marija umjesto prava na udomljenje steknu pravo usvojenja, nikakva kontrola neće im doći na vrata. Za njeg i kasicu početak će novog života i tek onda će ova kuća, u kojoj iz dana u dan žive u neizvjesnosti, postati pravi dom!

Lovro već godinu dana pohađa malu seosku školu s takozvanom kombiniranom nastavom: to je ona nastava kad u jednoj učionici istovremeno sjede učenici raznih razreda.

U školu odlazio bez brige jer sekica nije ostajala sama. Ivan i Marija nisu zaposleni izvan kuće, rade na svom imanju živeći od prodaje ratarskih i stočarskih proizvoda. Ivan ore, sije i žanje razne vrste žitarica; u sklepanoj garaži na kraju sjenika ima zeleni traktor i mnogo alata.

Marija prodaje mlijeko. Svakog jutra iznosi četiri velike limene kante pune mlijeka i čeka da ga odveze vozač obližnje tvornice mliječnih preradevina. Nikud nisu odlazili, držali su sekicu na oku. Otkad ju je ono pas bio vratio, mala više nije pokušala nikamo otići. Sto nije marila za domaće životinje, za piliće, pačice, prasad i mačice, kao što bi marilo svako dijete, samo je dokaz da s njom nešto nije u redu. Slomio ju je gubitak roditelja i doma.

Sva sreća da ima požrtvovnog brata. On je tvrdo odlučio izvesti stvari na čistac, pa kud puklo - puklo! Zamisao s vrtnim patuljkom mogla bi biti djelotvorna. I mora biti, zato što je zadnja slamka za koju se hvata!

Jednog dana poslije nastave, smiren jer zna daje sekica pod paskom, sa šakom kovanica u džepu Lovro krene prema seoskom dućanu. Nije prošao ni pola puta kad ga na biciklu sustigne dječak iz susjedstva.

Veći je od njega, pjegav u licu, zovu ga Pjegavi. Lovro ga ne voli jer je grub i jer zajedno sa svojim ocem krade kokoši iz njihova kokošinjca. Gazdi taj Pjegavi nije smio prići ni metar blizu: pas bi podivljao stoga što je poznavao miris njegovih tragova oko kokošinjca. Prava je šteta da nemamo bolje susjede, mislio je Lovro. Pjegavog je izbjegavao.

I sad sluti kako od nenadana susreta neće biti dobra.

- Kud si pošo? - pita ga Pjegavi.

- Idem nešto kupiti u dućan - odgovori Lovro.

Nasilnik mu biciklom zapriječi put.

- Daj lovu ili ću te isprebijati! - zaprijeti.

Lovro ustukne. Ne želi da ga jači istuče, a opet ne bi htio izgubiti novac i s njim priliku da pomoću kupljenog patuljka djeluje na sekicu.

- Nemoj! Novac mi treba...

- Zaveži! Daj lovu i gubi se! - prekine ga Pjegavi, siđe s

bicikla i pođe prema njemu. Nije dvaput zakoračio. Uvidio je, naime, da mu je bolje dati petama vjetra. Toliko se prepao Ivana koji se približavao traktorom daje bježeći ostavio na cesti svoj bicikl.

- Penji se, sinko! - Ivan pozove Lovru.

Ovaj s olakšanjem zauzme mjesto uz njega.

- Sto je htio od tebe?

- Novac.

- Stid ga bilo!. Ali ti nemaš novaca.

- Slučajno imam - odgovori dječak i ispriповjedi cijelu priču od početka do kraja, od patuljka u njihovu bivšem vrtu kojeg su ostavili pod snijegom pa ga Tiha pamti kao bijelog i plače za njim, do ovog prepada na cesti.

Tijekom vožnje do trgovine stigao je iznijeti sve pojedinosti. Sad je čovjeku postalo jasno što Tihana crta i što joj patuljak znači: on predstavlja dom i roditelje koje je izgubila. Plan o kupnji novog patuljka činio mu se dobrim. Podržat će ga.

- Ali to mora ostati tajna - zamoli Lovro.

- Naravno - suglasi se Ivan, sretan što mu se posinak povjerio. Sad njih dvojica imaju nešto zajedničko što ih povezuje. Imaju svoju tajnu.

Zajedno su kupili patuljka i limenku bijele boje, a Ivan nije dopustio Lovri da potroši svoju uštedevinu. Patuljka u kartonskoj kutiji krišom odnese na sjenik iznad staje.

Tog popodneva Lovro gaje obojio i ostavio da se suši.

ATERIRAO JE BIJELI PATULJAK!

Smiren u iščekivanju sretnog raspleta, dječak navečer legne u postelju i, zaspavši, usne kako sekica govori. Bio je to tako lijep osjećaj da se probudio.

Ustvari ga je probudio bljesak koji je dignuo na noge ukućane, ukljuživši i sekicu. Začu se glasanje usplahirenih životinja, a pas Gazda lajao je divlje kao onda kad nanjuši da se pijani Ogi, otac pjejavog dječaka, šalja prema kokošinju.

U susjednoj zgradi razbuđeni spavači upale svjetlo, misleći da je iznenada nastupilo nevrijeme i da je negdje udario grom.

Zasvijetliše prozori na udaljenim kućama.

Aterirao je Bijeli patuljak!

- Promašila si. Plač se čuo iz one sobe gore - ogласi se noćni gost. - Prebaci me onamo, Gema!

Silna li promašaja od dva metra, nakon bezbroj prijeđenih milja koje bi zbrojene odgovarale udaljenosti od osam svjetlosnih godina!

Začas se stvori na prozoru, doduše, sada bez velikog bljeska ali zračeći bijelu svjetlost. Premda preobražen, ipak je zvijezda!

Ugledaše ga Lovro i sekica.

“Ah, dvoje su tu, dječaka sam smetnuo s uma,” ustanovi došljak, no to mu bje posljednje što je smireno pomislio. Jer, čim gaje ugledala, Tihana uzvikne:

- Bijeli patuljak! Mili! Znala sam da ćeš mi doći! Mama te šalje!

Dugo nije govorila, ali sad je sve ovo izgovorila u jednom dahu.

Pritrčala je Bijelom patuljku, zagrlila ga i povukla u sobu, na postelju. Ljubi ga, tepa mu, miluje ga.

- Progovorila je! - izusti Lovro koji je zastao pokraj postelje. - Uspjelo je, hvala Bogu! - pridoda, pa klekne ne skidajući oči s došljaka.

Toliko je iznenadio oboje, da sekica ne pomišlja kako

glineni patuljci ne mogu nikamo stići svojim nogama. Njoj se nije ni čuditi jer je mala i jer silno pati zbog gubitka. Ali Lovro? Pa on je velik i pametan dečko, morao bi uvidjeti da se zbiva nešto neobično. Čim se stiša oduševljenje zbog tog što je sekica progovorila, upitat će se je li moguće da patuljak kojega je ostavio u staji dok se na njemu ne osuši bijela boja, može promijeniti mjesto. I još treptati očima!

Djeca se vesele; toliko su uzbuđena da ne mogu trezveno misliti, kritički gledati na pojavu gosta ili čak razviti sumnju. Blago njima!

Bijelom patuljku nije lako. Nikad nije doživio nešto slično i nije u stanju podnijeti da ga nježnim ručicama grli rasanjena mala curica. Miriše ljepše od svakog cvijeta, koža joj je mekana i sva je još topla od sna. Vrisnuo bi od dragosti, rado ju stisnuo u zagrljaj - a sve to mora mirno izdržati iako je ganut do u dno srca. Iz njegova se oka preko obraza zakotrlja krupna suza. Iz drugog oka druga.

- Bravo! Progovorila si! - Lovro htjede podijeliti radost sa sekicom koja se na njega nije obazrela. Ali tada, izbliza, zamijeti suze na patuljkovim obrazima i zamisli se.

Prva mu pomisao bijaše daje to onaj kojega je kupio i obojio. Ako jest, kako je sa sjenika došao na prozor? Hodati ne može, nitko ga nije donio. Zatim se javi nova misao: vrtni patuljci ne plaču. Potpuno zbunjen, strese se da dođe k sebi i zaključi da mu nema druge nego pogledati je li kupljeni patuljak na mjestu gdje gaje ostavio. Uzme džepnu svjetiljku, poviri u staju - unutra nije ni morao ući - i ugleda glinenog patuljka. Nedvojbeno: postoje dva. Za ovog zna što je, kakav je i koliko je novca stajao - ali tko je onaj gore kojega sekica grli i ljubi?

Tek što se Lovro vratio, Ivan uđe u sobu i reče:

- Ne bojte se, djeco! Valjda je bljesnula munja. Spavajte

bez brige! Koliko vidim, ne sprema se veće nevrjeme.

“Koliko vidi?” upita se Lovro “Slabo vidi kad nije vidio Bijelog patuljka.” Taj je u međuvremenu bio nestao, pa se nakon Ivanova odlaska vratio.

Lovro odluči izvesti stvari na čistac.

- Sekica misli da si ti naš vrtni patuljak - reče. - Ja sam pak mislio da se radi o nadomjestku, o sličnom patuljku kojeg sam kupio i obojio bijelo daje zavaram... Provjerio sam: taj se suši na sjeniku... Ne stignem ti sada ispričati zašto sam ga obojio bijelom bojom, već ti pošteno reci tko si. Ako možeš puštati suze, možeš i govoriti. Znači, živ si.

- Meni ne moraš pričati pojedinosti, sve znam - progovori noćni gost nakon što je dodirom Geme uspostavio frekvenciju jezika kojim djeca govore. - Ne samo da znam vašu prošlost nego i telepatijom unaprijed čitam vaše misli. Jer, ja sam Siriusov Bijeli patuljak, onaj o kojem ti je Ante pričao. Zvao si me u pomoć i odazvao sam se. Došao sam ovamo s određenim zadatkom da plač jednog djeteta pretvorim u smijeh.

- Uspio si, dragi Bijeli patuljče! - uzvikne Lovro, baci se na njega, te ga i on zagrli. Sekica nije ispuštala iz ruku predmet svojih želja, a sad joj se pridružio bratac. Dvoje nije lako izdržati! Gost se malko izmakne, uzdigne kažiprsti i reče:

- Moj posjet je tajna! Obećavate li da ćete je čuvati?

- Obećavamo - odgovore ujedan glas, našto on nastavi:

- Duga je noć. Hajde da se bolje upoznamo! Pričat ću vam o sebi, vi mi ispričajte sve što ste doživjeli do današnjeg dana.

To je glasno rekao, dok je u sebi pomislio: “S riječima će zauvijek oteći njihova tuga!”

Bratac i sestrice pristadoše, načinivši za njeg mjesto između dviju spojenih postelja. Ona mu brižno podmetne

jastuk iza leđa da se udobnije smjesti.

- Neka Tihana počne - predloži Lovro i, za svaki slučaj, upita: - Znaš li da si progovorila?

- Znam. Za to mogu zahvaliti Bijelome patuljku - odgovori sekica i cmokne ga u čelo. Zadrhtao je od miline.

Lovro ponavlja misao da strah pripada prošlom vremenu a budućnost im nosi blagostanje i radost.

Nakon toga pomisli kako će se dobri ljudi koji su ih primili u kuću razveseliti kad čuju da Tihana govori.

- Sjećaš li se kako si me nazivao srećonošom? - tada ga upita Bijeli patuljak. Riječ srećonoša zazvučalaje poput javke, jer su njih dvojica jedini znali u kojim je okolnostima bila izrečena.

Djevojčica je od nesna i silnog uzbuđenja zaspala držeći dragog gosta za ruku.

Pričanje potraja sve dok i dječaka nije obuzeo san. Gost ostade bdjeti nad njima poput anđela čuvara. Zvijezde ne spavaju.

POTRAGA ZA IZVANZEMALJCEM

Posjet Bijelog patuljka nije prošao mirno. Razumljivo, nije mogao ostati nezapažen pokraj onolikog bljeska koji je prouzročio prigodom prizemljenja.

Na za to određena mjesta počese stizati prijave da se pojavio NLO - nepoznati leteći objekt. Gomilale su se obavijesti gdje i kada se to zbilo; policija traži svjedoke, a najčešće se javlja i najviše podataka pruža stanovnik mjesta gdje se NLO navodno spustio. To je Ogi, pijanica i neradnik, koji na lak način kani doći do novca. Velika želja ljudi da

otkriju ima li osim njih još živih bića u svemiru, išla mu je na ruku. Našao se u središtu pozornosti i ima priliku izmišljati laži, pripovijedajući o silnom bljesku u noći i čudesnoj bjelini. Sve je to sročio prema zapamćenim slikama iz fantastičnih filmova koje je vidio na televiziji.

Jedina stvarna činjenica - a baš je takav nikogović imao sreće da je otkrije! - jest ta da je on doista vidio Bijelog patuljka u djeliću sekunde kad ga je Gema iz dvorišta prebacila na prozor dječje sobe.

Zato se i raspričao o Bijelom patuljku, a ljudi su to prihvatili jer im se svidjelo zamišljati takav lik. Više vole da im u goste dođe bijeli patuljak nego najezdu malih zelenih!

Onaj kraj i selo, posebice dvorište i kuću gdje se čudo dogodilo, točnije rečeno onu u kojoj žive Lovro i sekica - pokraj domaćih, stadoše okruživati agenti stranih sila te novinari iz raznih dijelova svijeta. Bilo je tamo običnih fotografa amatera i profesionalnih televizijskih snimatelja. Prava opsada!

Da bi čitateljima pružili senzaciju, reporteri su ispitivali sve i svakoga. Kako bogznašto i nisu mogli doznati, izmišljali su kojekakve gluposti što su bolje znali i umjeli.

Među prvima došli su ljudi iz ureda za državnu sigurnost. Ozbiljno ispitaše Ogija, a kad je ustvrdio da se izvanzemaljac pojavio u dvorištu susjedne kuće, ispitaše Mariju i Ivana. Oni ništa nisu mogli reći, jer nisu bili spremni izmišljati poput Ogija. Ogijev sin Pjegavi u tome mu se pridružio, dok Lovro i Tihana ostadoše po strani. Ispitivači uvidješe da je mala nijema, dok dječak nema pojma ni o čemu. Mislili su da je bedast, a ni na kraj pameti im nije bilo - istini se ne bi dovinuli razmišljajući dan i noć - kako Lovro sve zna, ali čuva tajnu, baš kao i sekica koja bi mogla govoriti samo da hoće! A neće.

U šumarku podalje od kuće, vrebajući iz kukuruza i sa

stabala u voćnjaku, skrivaju se agenti dviju velikih sila koje se odavno nadmeću u osvajanju svemira. Svaka bi voljela pobijediti u dugotrajnoj utrci do cilja. U ovom slučaju cilj znači prevlast na Zemlji i nebu.

Bliže se ne usude zbog psa u dvorištu koji se razgoropadio. Otkad dolaze toliki stranci, Gazda je postao silno razdražljiv. Ivan ga veže.

Vidjevši svu tu strku, Lovro i Tihana se zabrinuše za svog gosta.

- Sakrit ćemo te, da te ne uhvate - jednog jutra, kad je na cesti vidio skupinu neznanaca, reče mu Lovro.

Bijelog za sve te ljude nije briga, zna da ima Gemu i da pomoću nje uvijek lako može nestati. No, djeci ne smije povjeriti tajnu o postojanju dragulja, to je obećao prijateljici Coroni koja mu je dala svemoćni dragi kamen u prstenu. Zato dopusti svojim malim prijateljima da ga zamotana u deku odnesu na sjenik i prekriju sijenom. Ah, to je bilo nepodnošljivo! U nosu su ga škakljale slamčice i pod odjeću doprle suhe travčice, budući ga i izazivajući svrbež. Od prašine i slamčica neprestano je kihao. Prevario se. Kad su djeca bila spomenula slamu, on je pomislio na Kumovu slamu, gdje je sve čisto i prozračno. Ovo više ne može izdržati, stoga se svojevolumno vrati u dječju sobu. Oni ga prekore, hoće ga vratiti, on se opire. Napokon se dogovore i odvedu ga u onu izbu kamo se Tihana prije bila zavlačila. Fui! Još je s jezika pijuckao trunke sijena, čemu su se djeca smijala.

Opsada njihove kuće, mjesta gdje se spustio izvanzemaljac, već je nalikovala na nasilje.

O tom su njih troje razgovarali u maloj izbi.

Bijeli patuljak napomene djeci kako je nasilje veliko zlo. Ne zanima moćnike pojava malih zelenih zato da se s njima poigraju - rekao je - nego bi htjeli zauzeti svemir i odozgo

oružjem zavladata nad cijelom Zemljom.

Dugo im je govorio protiv nasilja, iznoseći mišljenje da se protiv njega, kao i protiv svakog drugog zla, treba boriti i nikad se ne predati. - Vjerujte u pobjedu dobra - reče i pridoda: - Pa to ste dosad i činili! Da niste vjerovali u dobro, ne biste ga dočekali.

- Ti si nam ga donio - potvrdi Lovro. - Eto, sekica je progovorila.

S njime jest, s Marijom i Ivanom još ne govori.

Pošto se proširila priča da izvanzemaljac ima patuljkov lik, Ivan se sjeti patuljka kojega je kupio zajedno s Lovrom. - Ma ne bulazne valjda o grumenu suhe gline! - razljuti se jednog dana kad mu je dosadilo nadiranje znatiželjnika, pa uhvati jednog novinara i odvede ga do obojenog patuljka u kutu sjenika. Taj je čamio ondje, jer trenutno za njega nitko nije mario.

- Pogledajte i snimite običnog vrtnog patulja. Kakav izvanzemaljac?! Te vam laži prodaje moj susjed Ogi.

- Kako to da je bijel? Vrtni patuljci nisu bijeli! - sumnjičavo primijeti netko. - Ipak se tu skriva tajna.

- Možda došljak iz svemira mijenja lik kako bi nas zavarao. Svašta oni mogu, vjerojatno su napredniji od nas - zaključí vrlo uporan tajni agent neke strane sile, prvom zgodom strpa patuljka u vreću i s njime stane bježati preko polja. Ivan je nehotice omogućio otmicu kad je otkrio patuljkovo skrovište.

Prije toga prepada reporteri su snimili glinenka. Njegove se fotografija pojaviše na naslovnim stranicama svih novina u svijetu.

“Ovako izgleda gost iz svemira kojeg tražimo” pisalo

je. "Jeste li ga vidjeli? Dajemo bogatu nagradu za svaku korisnu obavijest."

Poočim bez riječi pokaže Lovri novine. Nije znao što da misli o svemu, obruč se očito steže oko vrtnog patuljka.

O njemu oni ne žele govoriti, jer su još onda, dovozeći ga kući, zaključili da će ostati njihova tajna. Otkrivši njegovo postojanje novinarima, Ivan je prekršio obećanje i natrpao im nove neprilike na vrat. Sada se kaje.

Pošto je Lovro donio novine u njihovu sobu, sekica i svemirski gost smijali su se bezveznoj laži koju šire novinska škrabala. Ipak su morali priznati daje vrtni patuljak na slici ispao lijep. Bijeli postade ljubomorani na njega.

- Hej! Njega je netko ukrao i s njime u vreći upravo bježi prema istoku - odjednom povikne.

- Kako znaš? - pitaju djeca.

Nije smio spomenuti Gemu, pa ispruži dlan druge ruke kao da želi pokazati: tu vidim. Rekao nije ništa, lagati nije htio.

- Što ćemo sada? - skoči Lovro.

Sekica nije razumjela što govore i pitala se odakle se pojavljuje još jedan patuljak. Poslije će joj sve ispričali, sad za to nema vremena. Bijeli patuljak mora brzo djelovati. Okrenuvši se prema prozoru da ne vide kako dodiruje prsten, šapne:

- Glineni patuljak na svoje mjesto, u vreću kamen!

Začas se to dogodilo.

Lovro pođe provjeriti stanje i na sjeniku zatekne vrtnog patuljka. Vratio se nasmijan.

- Sad onaj lopov nosi praznu vreću - ustanovi zadovoljno.

- Ne nosi praznu, u njoj je kamen - stane se smijati Bijeli Patuljak. - Taj će kamen znanstvenici u laboratoriju mjesecima raščlanjivati, nagađajući odakle je i kakav je. Možda ustanove

da potječe s Marsa, a ne iz ovog dvorišta! Ha-ha!

- Svašta ti znaš! - divila se Tihana.

- Kad se pronese glas da se radi o kamenu, barem ih neko vrijeme neće biti - mislio je dječak.

- Ah, vratit će se! - nato će Bijeli patuljak. - Neki iz znatiželje, neki u nadi da se bilo kako mogu okoristiti.

- Pustit ću Gazdu s lanca! - reče Lovro i htjede sići u dvorište.

- Ja ću - zaustavi ga gost.

Istog trenu kroz dvorište potrči Gazda koji se neki dan iskazao razderavši Ogiju hlače. Ogi je sam bio kriv, jer je bez pitanja ušao u njihovo dvorište.

- Kako to izvodiš? - Lovro upita Bijelog patuljka. - Zanima me, reci mi!

Bijeli uvidi daje pretjerao. Producirati se s dovodenjem psa nije trebao i prisjeti se Coronine napomene da ne zlorabi danu mu moć. Morat će se obuzdati. A tako mu je slatko praviti se važan pred djecom!

U šali pomisli kako bi, da suzbije najezdu znatiželjnika, trebao poručiti Coroni neka pošalje dva-tri asteroida prema Zemlji. To bi izazvalo novu senzaciju i odvratilo najezdu znatiželjnika od ove dotad mirne kuće.

I nakon zgrade s otmicom vrtnog patuljka koji se pretvorio u kamen - otmičar pretvorbu nije mogao razumjeti i bio se prepao djelovanja tajnih sila - potrajao je nadzor nad cijelim onim krajem. Sa zemlje i iz zraka i dalje su mnogi lažni turisti nadzirali prostor ne bi li ugledali izvanzemaljca. Ili su mislili kako će po njega, ako se negdje skriva, doći tajanstvena letjelica. Naravno, nisu ni slutili da Bijelom patuljku letjelica nije potrebna jer sve što poželi može ostvariti pomoću Geme.

Hajka na izvanzemaljca malko se smirila.

- Pokažite mi okoliš, menije to nepoznato! - jednog dana

Bijeli patuljak zamoli male domaćine.

- Mogli bi te iz zasjede zgrabiti. Ne bojiš se? - upita Lovro.

- Ne bojim se. Ne smijem vam otkriti način kojim se zaštićujem, ali vjerujte mi na riječ: potpuno sam siguran.

Umireni njegovom izjavom, povedoše ga u šetnju.

ŠETNJA OKOLIŠEM

Kasno je ljeto, prelijepo godišnje doba kad dozrijevaju plodovi a vjetrovi donose mirise nadolazeće jeseni. Onaj tko to nije doživio, tko nije uživao u preljevima boja kojima raspolaže priroda, i ne zna što je prava ljepota od koje duša zatreperi. Stanovnik svemira, sada nakratko Zemljin gost, nije to doživio, ali upravo počinje upoznavati njenu ljepotu.

Izišli su prvo u dvorište. Ondje je prvo ugledao veliki orah, stablo njemu nepoznato, iza njega kesten, pa podalje uz cestu drvored jablanova. Stabla su ga se najugodnije dojmila: toga nema u kozmičkom prostranstvu gdje on obitava i ondje se uopće ne može zamisliti nešto ukorijenjeno. Bijeli patuljak napajao je oči pogledom na veliko i malo ali jednako lijepo: s podjednakim je oduševljenjem hvalio ljepotu visokih stabala i ljupkost sitnog cvijeća. Lijepe Kate uz plot i obične majušne kadifice svidale su mu se u istoj mjeri; nije pravio razliku između njih i krupne gizdave ruže, kraljice vrtova.

Premda je rano jutro, domaćin i domaćica već su odavno pri poslu. Upravo s ceste vraćaju na pranje ispražnjene velike kante za mlijeko. Vidjeli su djecu s patuljkom i nisu ih zvali vjerujući da ga u igri žele nekamo odnijeti. Mislili su da ga nose zato što Bijeli patuljak nije hodao nego bi se samo stvorio

na nekom mjestu. Odista se činilo kao da ga prenašaju, smjenjujući se pri tome da im bude lakše. O kakva zabuna!

Djeci i njihovu gostu, kojemu su naumili pokazati okoliš, to je dobro došlo.

Ne žele uvrijediti Ivana i Mariju, ali sada bi radije bili sami.

Osim raslinja, u dvorištu vidješe životinjice. Njima se Lovro veselio još onda kad je u njega prvi put stupio nogom. Poput sve djece volio je životinje, pogotovo njihovu mladunčad. Ali Tihana, začudo, nije. Uzalud ju je Marija mamila da pogleda mačku Tigricu i njenih pet mačića - za to nije imala zanimanja. Premda i sam dijete, Lovro je zbog tog mislio da je sekica bolesna.

A sada, dok neobičnom posjetitelju pokazuje pojedine životinjice imenujući patku, guščiće i piliće, i sama im se veseli. Dobar znak! Uz to što je progovorila, još jedan dokaz da u duši ozdravlja.

Bijelom patuljku najviše se svidio pijetao s crvenom krijestom i kićenim repom. Silno se prepao kad je taj zakukurikao s plotu. Da nije bio zdepast i čvrst na nogama, prevrnuo bi se od iznenađenja. Ondje gdje on obitava, vlada muk i mrak. Zato sad uživa u zvucima i opaja se svjetlošću, to više jer zna da užitak neće dugo potrajati: postoji rok kad se mora vratiti.

U dvorištu se odvijala parada životinjica. A jedna je ljepša od druge. Trudio se da im zapamti imena, makar to nije lako. Nasmijao je Lovru i Tihu, izjavivši za pauna koji se upravo šepurio raširenog repa, kako je najljepši od svih pijetlova.

- Uvrijedio bi se da te čuje - veselo će djevojčica. - Ipak je on nešto više od običnog kokota.

“Bar po tom što neće završiti u loncu”, pomisli Lovro.

Još su se jednom od srca nasmijali vidjevši Bijelog

patuljka kako se boji krave. On je u trenutnom obličju bio malen i krava mu se pričinila golemom. Pa kad mu je još zamukala pokraj uha, zadrhtao je, stisnuo se uz sekicu.

Mala se tako slatko nasmijala da su je kroz kuhinjski prozor čuli Ivan i Marija.

Pijući kavu, bili su sjeli da se odmore.

- O, hvala Bogu! - uzdahne Marija. - Lijepo je čuti ovo dijete kako se smije. Doista ozdravljuje. Progovorit će!

Sad je već i ono troje, prišavši bliže čulo što Marija govori.

- Srce me boli što Tihana šuti - nastavila je. - Ništa ljepše ne mogu poželjeti nego da sa mnom razgovara. Možda me ne voli, zato neće. Ako i ne može govoriti, mogla bi me primiti za ruku. Ustraje li u šutnji, bojim se da će nam uzeti oboje. Reći će da ih nismo umjeli pridobiti.

- Ah tako! - razljuti se na sekicu Bijeli patuljak. - Pa ti si progovorila. Nisam znao da ne govoriš s ovom dobrom ženom. Zašto?

Tihani bje neugodno, osjećala je da ne postupa pravedno. Kako je bila na putu ozdravljenja, u njoj se javi dječja drskost, te odbrusi Bijelome:

- Ti sve znaš. Kako onda nisi znao da s Marijom ne govorim?

Prečuvši neželjen ton u njezinu glasu, dobričina zaključila kako ljudima nije lako. Oni imaju tijelo i dušu, i čini se da im baš duša stvara poteškoće.

Nije prekorio sekicu, nego ju je lijepim riječima nastojao nagovoriti da usreći Mariju.

- Vidiš da zbog toga tuguje. Ona je dobra i voli te. Zašto onda odbijaš njenu dobrotu? Možda si predugo bila žalosna. Izgubivši one koje si voljela, bojiš se opet voljeti. Ne boj se! Voli! Ne strahuj da ćeš i ove roditelje izgubiti.

- Ne mogu - reče mala. - Trebam još vremena.

- Požuri, da socijalna opet ne dođe u kontrolu! - dobaci joj Lovro.

- Ti si sad sretna, a ova žena pati. Tvoj sam problem riješio, još mi preostaje Marijin. Uskoro ću poduzeti nešto - obeća Bijeli patuljak - ali sad nastavimo našu šetnju. Svašta smo vidjeli a još nismo ni izišli iz dvorišta. Kad tu ima toliko ljepote, kolika onda postoji ondje - on pokaže prema udaljenim bregovima. - Pođimo pogledati!

Krenu oni dalje; po navici djeci se pridruži pas Gazda.

Gost još nije završio svoje razmišljanje.

- Zapamti, srce, što ti govori prijatelj, k tome star i iskusan - uputi sekici savjet. - Velika je stvar znati reći hvala i volim te. Razmisli o tome i daj da Marija ne pati. Ako joj dopustiš da te zagrlji, bit će najsretnija na svijetu.

U sekičinu je srcu još postojao otpor, mislila je na svoju mamu žaleći za njom.

KRASAN PLANET IMATE!

Kad su stigli u polje, blizu njih protrči zec uzdignutih ušiju.

- To je zečić - reče Lovro.

Gledajući ga, Bijeli se sjeti svizaca u Alpama koje je zavolio. Ovaj im je sličan, samo ima dulje uši.

- Koliko svjetlosti, koliko boja i šarenila! - divi se Zemljin gost. Krenuvši na put prema nevelikom planetu, jednom od milijardu postojećih, nije se nadao da će uživati u tolikoj ljepoti. Svemu se raduje. A kad mu je sekica stavila na dlan mali plavi razlićak, osjetio je osobitu nježnost.

Potom mu pokazaše ptice i leptire. Divio se sitnoj

božjoj ovčici, crvenom kukčiću s crnim točkicama na krilima, i orlu u visini.

Lovro mu pruži zreli maslačak i reče: - Puhni!

Dočim je puhnuo, naokolo poletješe sićušni padobran. Kako su bili dražesni! Tko bi mogao i pomisliti da nešto tako sitno može sadržavati toliku ljepotu, pomisli.

Tada Tihana zvonkim dječjim glasićem zapjeva pjesmicu koju je čula od Marije:

Međimurje, kak si lepo zeleno...

Nakon nje zapjeva i drugu koja se još više svidjela gostu jer se nadao da će jednom poslije kad on ode, pjevajući je, Tihana misliti na njega.

Uživao je slušajući početak pjesmice:

- Vuprem oči vu to nebo visoko...

Da, mila djevojčica uprijet će oči u nebo i misliti na njega.

Upoznao je mali dio Zemlje i vidio na njemu mnogo divnih stvari, od velikog brda do malog mrava. Mrava kojeg su mu nestašna djeca stavila za vrat.

- Krasan planet imate! - reče im. - Obasjan je svjetlošću, na njemu ima zelenila i voda. Sretni ste, vi ljudi!

Bratac i sestrice skinuše cipele i zagaziše bosu u potok koji je protjecao preko livade. Bijeli je upravo nastavio svoje razmišljanje o ljepoti planeta, pitajući se zašto ljudi žele putovati u svemir i osvojiti druge planete kad od ovoga, koliko on vidi - a vidi - nema ljepšega. Tada ga djeca ometu u filozofiranju, gurnuvši ga u potočić gdje se stao brčkati poput patka.

- Voda! Svježja voda! - uzvikuje. O, kakvu je promjenu doživio u svom dugovjekom životu! Sjećat će se toga kad se vrati gore u jednolično trajanje. Biti zvijezda nije tako zanimljivo kao što se čini ljudima na Zemlji.

- Rastopit ću se! - stane cičati hineći strah samo da razgali djecu.

- Nećeš! - smiju se oni i nastavljaju ga prskati. Morao je sam iskočiti na obalu.

- Kad se na nešto napopaste, mali ljudi baš nemaju mjere! - zaključí brišući mokro lice. I ta sekica koja je plakala da se čulo do svemira, promijenivši raspoloženje, sad se ne prestaje smijati. Neka se smije, ali ne na moj račun, pomisli Bijeli patuljak. Nije se ljutio zbog dječjih nestašnosti. Naprotiv, uživao je kao nikad.

Izidoše i oni na obalu, nasmijani, razdragani i mokri. Kako su bili ogladnjeli, predlože da se vrate kući.

Bijeli još jednim pogledom obuhvati krajolik kako bi se ubuduće imao čega sjećati. Potom, zahvalivši djeci što su mu pokazala okoliš, ponovi misao: - Krasan planet imate!

Na povratku njih su dvoje hodali, a patuljak je preskakao razdaljine, jer on nikamo - budući daje zvijezda - ne bi stigao nogama i sad dok ima obličje patuljka. Sekici njegovo kretanje postane smiješno, te namigne Lovri:

- Bijeli smiješno hopše. Umorit će se poskakujući. Zašto imamo Gazdu?

Lovro je razumio što hoće reći, jer je i sam bio sklon vragolijama poput svih dječaka.

Dignuše gosta i posjednu ga na leđa psu koji ih je kao pravi čuvar neprimjetno pratio.

Jaše! Jaše na psu kao daje kauboj!

- Puknut ću od smijeha! - uzvikuje Bijeli.

- Nemoj! - dovikuju njegovi mali prijatelji i trkom sustižu psa. - Ti se samo čvrsto drži! - bodre ga.

No, kad nakon povratka bude Velikom psu pričao kako je jahao na psu kao da jaše konja na rodeu, taj mu neće vjerovati!

U što su ga djeca uvalila!

Tobože su nemoćna, plaču i traže pomoć tako daje stupio u izvanrednu misiju, a onda s njime izvode šale.

Dobro kaže stara poslovice: Tko s djecom bježe, moka se budi.

Bijeli preokrene misao prema okolnostima: Tko se s njima druži, na psu će jahati!

Ipak je sve to izvanredno lijepo, misli. Krasan je doživljaj imao danas.

Ali svemu dođe kraj.

Barem ovdje na Zemlji sve je prolazno. Tu brzo prolazi vrijeme i bliži se čas njegova povratka.

On ne želi prekinuti užitek i rado bi odgodio povratak, ali ne može, rok je zadan. Djeci će biti žao što mora otići, to iskreno vjeruje. Stoga treba izabrati pravi trenutak da im najavi svoj odlazak.

Pričekao je da padne mrak, jer to je doba dana ispujeno blagošću. Navečer, pošto su Tihana i Lovro legli, spusti se na dno postelje do njihovih nogu kako bi ih oboje dobro vidio. A i oni njega.

- Došao je trenutak. Moram vam priopćiti da ću uskoro otići.

- Nemoj! - uzviknuše oni.

- Neću odmah. Moram izvršiti još nešto što spada u moj zadatak. Kako bih potpuno ispunio svrhu svog dolaska na Zemlju, moram postići da Tihana zavoli svoju pomajku. I vi ste je čuli kako tuguje i kako se brine da vas ne izgubi. Voli vas kao svoju djecu. Ako je Tihana progovorila i više ne pati, neka svojom ljubavlju Mariju oslobodi patnje. Tek onda će sve doći na svoje mjesto. Razumijete li?

- Razumijemo - odvrati Lovro i upitno pogleda sestricu.

- Ja bih, samo ne znam kako - izusti ona.

- Ne samo što to pripada mome zadatku nego i s tog razloga što ste mi danas pokazali mnogo krasota, uzvratit ću vam dobro dobrim. Ja to mogu. Čarolijom ću osloboditi Tihanu učinka doživljenog zla. Srušit ću nevidljiv zid između nje i Marije, i svi ćete biti sretni.

- Kako ćeš to postići? - htjede znati Lovro.

- Rekao sam vam: čarolijom. Uzdići ću sekicu visoko, prema zvijezdama gdje ja obitavam. Doživjet će pročišćenje i pri tome će nestati posljedice bola koje je sputavaju. Bit će oslobođena teških uspomena, ništa je više neće mučiti. Pročišćenje, kažem vam.

- A ja? - razočarano će Lovro.

- Ne mogi povesti samo nju, to je jasno. I ti si svoje propatio, premda si se hrabro ponio jer si bio veći. I tebi treba pročišćenje. Ono zapravo nikome ne škodi. Ne boj se, povest ću i tebe.

Malo je oklijevao, potom pridoda:

- U određenom trenutku ja ću nastaviti put i zato se nećemo oproštati. Mislit ćete daje sve bio san, nećete ni znati kad budem nestao.

- Ne žalosti me, drag si mi. Volim te - reče sekica i zagrlji ga. - Ne znam kako ću bez tebe.

- Hoćeš li se ikad vratiti? - upita Lovro.

Bijeli nije odgovorio.

Ušutješe ožalošćeni. Nijedno čudo ne traje vječno. Znali su otpočetak da se on mora vratiti, pa ipak se s time teško mire.

Nisu upalili svjetlo, ali u sobi nije potpuno mračno zbog mjesečine koja dopire kroz otvoren prozor.

Čulo se kako zrikavci gude svoju jednoličnu pjesmu. A Mjesec, vireći s neba prema mjestu gdje se okupilo čudno društvanje, tajnim valovima koje odašilje Bijelom, podsjeća prolaznog Zemljinog posjetioca kako mu je krajnje vrijeme

za povratak.

- Kako ću znati da si sretno stigao? - upita Lovro.

- Pogledaj kroz dalekozor. Vidjet ću kad to budeš učinio i tada ću ti namignuti. Dobro?

Dobro, kad drukčije ne može biti.

- Sad ću ja vas poljubiti - reče Bijeli. Poljubivši Lovru u čelo a sekicu u oba obraza, jedva je suspregnuo suze, svjestan da je to oproštaj.

Nekoliko trenutaka potraja napetost. Djeca očekuju što će se zbiti. Onda Siriusov blizanac reče:

- Krećemo! Uzdižemo se!

Otpočela je čarolija Bijelog patuljka.

ČAROLIJA BIJELOG PATULJKA

Pružili su mu ruku, a on čvrsto uhvati njihove nježne ručice. S prozora se s njime vinuše u visine. Osjećaju kako gube težinu. Lagani su. Lete kao da imaju krila.

Pokraj njih promiču oblaci, bijeli i mekani poput janjčića.

Posvuda je sama svjetlost.

Čas nalikuje na veliki vodoskok koji završava iskricama, čas sliči slapu golema vodopada.

Blaga svjetlost radošću im ispunja srce.

Lovro i Tihana leže u odvojenim posteljama. Ne spavaju. Budni su i čini im se kao da su se netom probudili iz predivnog sna.

O snu progovori sekica:

- Sanjala sam ono što nam je Bijeli rekao. Sanjala sam da se dižem u visine. Gore je sve tako svijetlo. Kupala sam se u svjetlosti i bilo mi je lijepo kao kad me mama kupala. Onda se sjaj u daljini stao pretvarati u nečiji lik. Nisam se

bojala, bio je to netko dobar. Čekala sam da priđe bliže, pa da vidim tko je. Ali san je najednom prestao, i ja sam se probudila u svom krevetu.

Lovro ju je slušao kako govori kao kakva odrasla. Čudom se čudio, jer je on sanjao isto. Ne može povjerovati. Potpuno isto! Ona i dalje opisuje sjaj nebasa baš kao što gaje on u snu vidio, a kad je završila, bojažljivo upita:

- Što misliš, je li ono bio Bogo?

- Ne znam. Ne bih se usudio tvrditi takvo nešto. Vjerujem da jest. Tko bi drugi mogao biti?

Dok je Tihana sve tiše nastavila opisivati čudesnu svjetlost i bjelinu koja podsjeća na raširena krila anđelčića, on je nastojao trezveno razmisliti o svemu. Kako god okrene, jedna misao prevladava: sanjao je potpuno isti san kao sekica. Nijedan razuman čovjek ne bi se usudio ustvrditi takvo nešto. Pa ipak je istina. Da to provjeri, upita:

- Jesi li primijetila bijelu maglicu, na mahove nalik rupcu?

- Jesam. Nalikovala je na rubac, obaviti onako kao ga Marija veže. Lice nisam vidjela.

“Ni ja”, pomisli Lovro, a naglas postavi pitanje:

- Je li nam Bijeli patuljak mogao poslati isti san?

Sam sebi odgovori da jest.

Čarolija je čarolija.

Sve se dogodilo onako kako im je nagovijestio. Niti ne znaju kad su ga izgubili iz vida.

IZNENAĐENJE

Sljedećeg jutra probude se oni veseli poput ptičica koje od rane zore cvrkutahu na okolnim stablima. Odijevajući se, ponove pojedinosti dogovora i onda krenu u kuhinju na doručak.

Marija se čudi kako jedu na brzinu, a i Lovro nije razgovorljiv; povremeno Tihani rukom pokazuje neke znakove. Znakovima se ionako sporazumijeva s njome, misli dobra žena, no nije znala da se radi o jednom te istom znaku. Lovro je, naime, kretnjom kao da preko svojih usta povlači zatvarač neprestano upozoravao sekicu da ne smije pred Marijom progovoriti dok ne obave što su naumili.

I prebrzo pojedše. Napola gladni potrče prema staji, premda im je nosnice draškao miris svježeg pečenog kruha, ugodan miris koji označuje toplinu doma.

U staji izvukoše iz sijena vrtnog patuljka kojega je Lovro obojio bijelo i koji je zabunom bio otet, pa posredovanjem Bijeloga patuljaka vraćen. Dok su s njega strugali boju, Lovro ispriča sekici povijest njegove nabavke.

- Ne bi li mogao ostati bijel da nas podsjeća na prijatelja?
- pita ona.

- Nipošto! - odvrati Lovro. - Razlog ću ti poslije objasniti. Sad pomozite brusnim papirom skinuti boju i nanijeti novu.

Da, treba nanijeti onakvu boju kakva je prije bila i kakvu tijekom dugogodišnjeg postojanja ima svaki vrtni patuljak, latinski nazvan NANUS HORTORUM VULGARIS. Točnije rečeno, to znači da treba imati crvenu kapicu i kaputić, a zelenu pregačicu i hlače. Jedino brada može biti bijela.

Radeći zdušno, djeca primijete da se Ivan otputio u staju. Lovro ponovno upozori sekicu: povuci zatvarač preko usta!

Ni on još ne smije znati da je progovorila, inače iznenađenje neće biti potpuno.

Ipak su od Ivana morali zatražiti uslugu. To je, naravno, učinio Lovro, dok je Tihana i dalje šutjela. Da bi postavili patuljka u vrt, u kružni dio s ulične strane kuće, trebalo im je alata, kamenja i zemlje. Trebao im je i cement. Kako to bez pomoći nekog odraslog ne bi mogli izvesti, uključe Ivana u

svoj plan. Lovro mu sve izloži, on to naoko mirno a u sebi oduševljeno prihvati. Predosjeća da će poslužiti nečemu radosnom.

Posao je tekao sporije i zato što je preporođena djevojčica izlazila u dvorište igrati se s patkicama ili mačićima. Ni Gazde se više nije bojala. Dragala gaje po glavi govoreći: - Dobri peso!

“Vidi, vidi! Sad je peso, a prije je od njega bježala kao od vuka”, misli Lovro. Onda mu sine daje glasno govorila, te pride i dlanom joj začepi usta.

- Izdrži još malo! Popni se natrag na sjenik da opet ne dođeš u nepast. Šuti dok Ivan i ja ne zacementiramo patuljka.

Kad su to učinili na hrpi nanese zemlje povrhu koje leži plosnati kamen, obavili su većinu posla. Trebalo je još samo krug oko patuljka ograditi kamenjem velikim kao šaka. Takvog uz cestu ima u izobilju jer nije asfaltirana.

Dogodit će se. Lovro počne odbrojavati od deset do jedan.

Tada zovne Tihanu. Čim je ona prišla patuljku, povuče Ivana u stranu i reče mu:

- Iznenađenje! Pripazi, tata, sad ćeš čuti i vidjeti nešto važno.

“Ako me tako oslovljava, onda će se zbilja dogoditi neko čudo,” pomisli čovjek. Topio se od miline čuvši riječ tata.

Stoje njih dva muškarca postrance uz ogradu tobože gledajući je li rasklimana. Glume da ne zamjećuju Tihanu, a samo čekaju što će učiniti.

Što je učinila? Ništa drugo nego što su ona i Lovro smislili. Glasno i razgovjetno je poviknula:

- Mama! Dođi vidjeti patuljka!

Marija iziđe pomalo zbunjena, ne znajući tko je zove. Prepoznala bi Ivin ili Lovrin glas. Nije njihov.

Tiha ponovi:

- Mama! Vidi, postavili smo u vrt patuljka. Za sreću!

Sad je Marija sve shvatila. Pođe prema maloju, no ova je već potrčala njoj ususret i bacila joj se u naručje.

- Pa ti si progovorila! - uzdahne žena.

Ne samo daje progovorila nego me zove mama, misli. Bože, hvala Ti što si uslišao moje molbe!

Lovro i Ivan značajno se pogledaše kao sudionici važnog čina.

Žena tad zagrlji muža:

- Napokon dočekasmo sreću, dragi moj!

Time što su postavila patuljka u vrt kuće, djeca su priznala kuću kao svoj dom.

Dugo je potrajalo do ostvarenja a zbilo se dijelom i zbog toga što su udomitelji bili razumni i dobri ljudi. Voljeli su djecu i zato su pokazali veliku strpljivost.

Dok su malo poslije zadovoljni i nasmijani sjedili za stolom objedujući kao prava obitelj, Tihana ispriča sve o vrtnome patuljku. O onome koji je ostao u bivšem domu i ovome kojega je Lovro nabavio znajući što joj znači.

Ivan je bio prešutio ženi da zna za nabavku glinenoga nadomjestka, premda je kupnju osobno potpomogao. Obećao je Lovri da će čuvati tajnu i djelomice ju je očuvao.

Sve se lijepo razjasnilo i o svemu su otvoreno pričali, pri čemu je sekica prednjačila kao da želi nadoknaditi propušteno vrijeme.

Samo, ni ona niti Lovro - zato što je to bila njihova tajna - nisu spomenuli posjet Bijeloga patuljka.

Malo pomalo otkrio se i razlog zbog kojeg Lovro nije htio postaviti pred kuću bijelo obojenog glinenog patuljka. Zašto, ako je sekica takvog zavoljela i zapamtila? U prvom

redu zato što bi bio neobičan i kao takav izazivao pozornost, a to nisu htjeli. Najveći je razlog izbjegavanju bijele boje bio taj što je susjed Ogi negdje kupio sličnog vrtnog patuljka i također ga obojio u bijelo. Kao reklama stoji ispred njegove kuće, pretvorene u krčmu s natpisom "Kod bijelog patuljka". Ogi je i izvan sela postavio putokaze, uz cestu razne table s natpisima i strjelicama kojim smjerom se može doći do bijelog patuljka. On je širio izmišljotine daje na tom mjestu - upravo ovdje gdje stoji kipić, lagao je - svojedobno bio aterirao izvanzemaljac. Umnožio je članke iz novina koje su tada donijele vijest o pojavi nepoznatog bića iz svemira. Turisti dolaze, te on uz pomoć svog sina Pjegavoga, jednako sklonog lažima, stane iznajmljivati sobe. U krčmi nudi mesnu pitu "Bijeli patuljak". Pivo se zvalo tako, specijalan kolač također. Varalica se šepuri među pridošlim znatiželjnicima, nastojeći im izbiti što više novca iz džepa nebuloznim pričama o izgledu i ponašanju jedinog izvanzemaljca koji je posjetio Zemlju. Ukazao mu je čast ateriravši u njegovu dvorištu.

Tolike je laži izmislio da to ni pas s maslom ne bi pojeo. Nekog je vinskog pajdaša nagovorio da uz gitaru pjeva gostima jednu te istu pjesmu o bijelom patuljku. Dotle je Pjegavi, kojemu je smrdjela knjiga, prodavao turistima bedževe, zastavice, kape i majice s likom famoznog ekstrateritorijalca. Tako je izvikivao, jedva naučivši riječ, jer zvuči primamljivije.

Ništa on nije znao o pravom Bijelom patuljku. Ni on ni njegov nacvrcani tata. Ogi gaje samo letimice bio vidio kako ulazi kroz susjedov prozor. Ništa više. Oni koji su znali - šutjeli su.

Da, takav je život na Zemlji. Obično se okoriste nečime oni koji nemaju nikakvih zasluga i prava na to.

Kad je splasnulo prvo uzbuđenje i kada se naslušala

milog dječjeg glasića, na trenutke hvatajući sebe kako uživa u samom zvuku ne prateći smisao izgovorenoga, Marija poželi svoju radost podijeliti s onim tko ju je omogućio.

Stoga pođe do mjesne pošte i nazove dječji dom. Broj ravnateljčina ureda imala je zapisan još odonda kad su je ona i Ivan prvi put posjetili izloživši svoju želju da posvoje jedno dijete.

Dobili su ih dvoje, ali ne žale. Naprotiv, dvostruko su sretni i zahvalni ravnateljici koja im je pomogla.

Zato je Marija sada želi nazvati i priopćiti novost da sekica govori. Pošto je dobila vezu, u uzbuđenju se nije predstavila nego je samo kazala:

- Tihana je progovorila!

Netko neupućen ne bi razumio takvu poruku, ali slušalicu je slučajno digla odgajateljica Dobra koja je prekovremeno u upravi pomagala srediti knjigovodstvo.

- Pričekajte trenutak! - odgovori Dobra. - Pozvat ću ravnateljicu. Baš je na izlasku.

Uzbuđena žena ispriča ravnateljici što se zbilo.

- Silno ste me razveselili - reče ova. - Tu vijest sam željno čekala. - Nije joj htjela priznati da je nekoliko kontrola osujetila i već je postajalo upitno dokle će to moći dalje činiti.

Marija je pozove da ih posjeti.

- Djeca će se veseliti - reče. - A i lijepo je kod nas. Dođite, pa ćete vidjeti.

Ravnateljica prihvati poziv. Utanače termin.

SUNČANA NEDJELJA

Ispred kuće u pitomu međimurskom selu koju čuva svježe obojen vrtni patuljak, zaustavi se automobil. Domaćini pođu dočekati goste. Zna se tko su domaćini: Marija i Ivan,

Lovro i Tihana. Ali ne zna se tko je sve u vozilu, i zato se brat i sestra nestrpljivo naviruju.

Prvo iziđe Ante otvoriti vrata s druge strane automobila. Potom je izišla ravnateljica i srdačno se pozdravila s Ivom i Marijom, dok su se sa stražnjeg sjedišta pojavili Pero i Lela. Ravnateljica doma doista je vodila računa o svemu! Znala je da je Lovro drugovao s Perom i da su Lela i Tihana bile prijateljice u ono vrijeme kad Tihana nije govorila. Sad će se napričati za sve što su propustile. Za tu zgodu ona je zamolila Lelinu mamu daje dovede, jer je djevojčica napustila dom i sad živi s majkom. U Perin dom samo je telefonirala. Odmah su pristali poslati ga, sretni što će bar jedan dan od njega imati mira. Nije on bio zločest dječak, ali nekim čudom, gdje god se našao, nastajala je gužva.

Čim su se pozdravili s prijateljima, Tihana i Lovro navalije na Antu. Lovro ga grli nazivajući ga djedom, a Pero to pomalo ljubomorno sa strane gleda, jer se, još onda dok su zajedno bili u domu, on prvi ponudio Anti za unuka.

- Blago meni! - smije se starac. - Već sam se pobojavao da ću zauvijek izgubiti oba unuka, a evo, našosmo se svi zajedno!

U sebi je ponavljao misao kako je sretna prigoda u kojoj se nalaze. Veseli ga što je sekica progovorila. Prepuštao se užitku misleći kako je lijepo kad se sastanu prijatelji ili ljudi koji su bilo kada jedan drugom učinili dobro pa se raduju susretu, suprotno onima koji čineći zlo od svakoga nastoje pobjeći.

Imat će o čemu razgovarati.

Do podneva, kad ih čeka obilan nedjeljni ručak, gosti mogu razgledati gazdinstvo i okoliš, a domaćini u šetnji razmijeniti s njima obavijesti o svemu što se dogodilo otkad su posljednji put bili zajedno.

Odrasli sjednu za veliki stol u blagovaonici, a djeca se rastrče uokolo. Sekica i Lela stadoše naganjati pačice i mačkicu. Gradsko dijete Lela bila je oduševljena tolikim životinjama. Pero, koji se pravio odraslim, izabrao je psa ovčara i njemu prišao. Gazda se nije bunio; nije zalajao na došljaka, jamačno stoga što je vidio da ga njegovi gospodari puštaju u dvorište.

Ravnateljica ispriča kako je Dobroj ostavila brigu za dom. U nju ima povjerenja.

Ante se žalio da je star i da bi u ovakvu mjestu volio živjeti kad ode u mirovinu.

- Slobodno dođite! - reče mu Ivan. - Ima u nas mjesta, a djeca vas vole.

- Ah, ne! To ja samo tako... - odmahne starac rukom, pomislivši kako zamisao i nije loša. Nije neizvediva. On ne sumnja u ozbiljnost Ivanove ponude, razmotrit će je.

Nakon objeda, kad su raščistili stol od tanjura i posuda, ravnateljica iz torbe izvadi dokument o pravu na usvajanje. Ona gaje već potpisala i stavila domski službeni pečat, prije toga prikupivši još nekoliko pečata Ureda za socijalnu skrb.

- Izvolite! Potpišite ovdje! - pokaže spis posvojiteljima. Oni potpišu.

Činu je pridavala važnost i držala se svečano. To i jest svrha njezina dolaska: sve ostalo je lijepo, ali ipak manje važno.

Djeca nisu shvatila značenje komada papira. Trenutno su bila zaigrana, svako dijete na svoj način.

Ante je stajao iza upraviteljičinih leđa ukočen poput kipa. Ponašao se kao kum. Na neki način on i jest kumovao sudbini te i mnoge druge djece koja prolaze kroz dom.

Potom je nastojao ostati nasamo s Lovrom, da ustanovi je li ga zaboravio. Ako je došlo do zaborava - jer se dugo nisu

bili vidjeli - rado bi obnovio prisnost. Lovru je zavolio. Njega i Peru. Mnogo je dječaka prošlo kroz dom, no njih dvojica nekako mu bijahu prirasla srcu.

- Sjećaš li se - pripomene - kako si se zavlačio na tavansku terasu dalekozorom promatrati zvijezde na nebu? Možda pamtiš kako sam te upozorio na postojanje Siriusove dvojne zvijezde koju su znanstvenici nazvali Bijeli patuljak?

“Jesam li zapamtio?”, pomisli Lovro. “Ne samo da jesam, nego sam se nema tome dugo s njime rastao i njegov ću posjet pamtit dok živim.”

Bilo mu je silno žao što ne smije Anti pričati o susretu s Bijelim patuljkom. Obećao je da neće, a obećanje se ne smije prekršiti. Tajnu valja čuvati. Šteta! Kako bi se dobri starac veselio da to dozna!

Naglas pak odgovori:

- Dakako da se sjećam. Bijelog patuljka zgodno je zamisliti, premda mi je jasno da nema taj lik nego je zvijezda.

- Ma da - prihvati Ante. - Blijeda je sjaja, bjeličastog, zato ga tako nazvaše. Ljudi se baš poigravaju imenima nebeskih tijela. Postoje Veliki i Mali pas, medvjedi isto tako. Gotovo da nema životinje po kojoj nisu imenovali neko zvijezde.

Starcu bijaše drago što s dječakom obnavlja uspomene, to ih zbližuje. I Lovri bje mило. Zabavljeni razgovorom nisu primijetili daje Pero nestao.

Pero je pošao u voćnjak i potom skrenuo u polje. Svidjelo mu se prostranstvo; uživao je u slobodi kretanja, on koji otkad zna za sebe, živi zaključan iza domskih vrata.

Pas ga prati. Stigoše do potočića. Sjedne Pero na obalu i zaigra se s kamenčićima, dok je Gazda nanjušio zeca i potrčao za njim.

Sjedi Pero i igra se, lijepo mu je. Zahvalan je dobroj ravnateljici svog bivšeg prebivališta što gaje dovela ovamo. Drago mu je da su Lovro i Tihana našli dom u dobrim ljudima. Sve on to razumije i sve o čemu misli trenutno se ne čini loše, to su priče sa sretnim svršetkom. Pa ipak odjednom stane gorko plakati. Pred drugima se pravi jak, a sada, osamljen ispod velikog neba i lijepe prirode uokolo, nije izdržao. Slomio se: neutješno plače. Sjedeći uz obalu potočića spuštene glave, nije primijetio da mu prilazi Ivan.

Ivan sjedne pokraj njega i lagano ga takne rukom po ramenu.

- Ostavi me na miru. Gazda! - strese se Pero, misleći da se vratio pas.

- Nije Gazda. To sam ja. Ivan - reče Lovrin poočim.

Dječak se trgne i posrami. Ivan se pravio kao da ništa nije vidio ni čuo.

- Kamo je otišao Gazda? - upita.

- Ah, ne znam. Valjda ganja zečeve - odvrati Pero i pokuša ga dozvati zviždukom.

Onda pogleda Ivana u oči. Dobra mu je strana ta što je izravan: i sad nije oklijevao niti se pretvarao.

- Plakao sam. Inače nikad ne plačem - izusti.

- Možda ćeš se bolje osjećati ako jad izbaciš iz sebe - blago će Ivan.

Vraćajući se kući, pričali su o uzroku Perinih suza, to jest on je pričao, a Ivan slušao.

Ako dječak živi po domovima otkad zna za sebe, onda je jasno koji su to razlozi i ne treba im ponavljanjem pridavati važnost.

Stoga Ivan progovori:

- Ti znaš da smo dugo dolazili u dom dok nismo dobili Lovru i Tihanu. Sve je, na sreću, dobro ispalo. Tada sam čuo

da su tvoji roditelji u zatvoru.

- Mama nije kriva, nju su osudili jer nije prijavila ukradeno - pobrza objasniti Pero.

- Ne bih o tome, sinko! Govorim samo zato da shvatiš kako sve znam. Pa ipak ti nudim pomoć. Ako hoćeš, možeš doći živjeti u nas. Tu je Lovro, s njime si prijatelj, a ja vjerujem da bih uz ravnateljčinu preporuku dobio pravo privremenog udomljenja. Mogao bi biti kod nas dok ti se roditelji ne vrate.

- Hvala vam - odgovori dječak - ali ne mogu prihvatiti ponudu. Upravo jučer pisala mi je mama da sljedećeg tjedna dolazi kući. Nadam se da će i mene pustiti.

Ivan pomisli kako je lijepo od njega što želi biti s majkom. Mama je mama, kakva god bila. O tome nije htio razgovarati, samo ga ohrabri riječima:

- Drago mi je daje tako. Ispravno si odlučio. Mami će trebati tvoja pomoć.

Prije nego su ušli u dvorište, Pero reče:

- Veseli me da imam prijatelje i da vama, dobrim ljudima, uvijek mogu doći na vrata. Drago mi je to znati i, vjerujte, puno mi znači.

- Kad god nam dođeš, dobro si došao - prihvati čovjek.

Uto se lajući vratio Gazda. Pero pogledom provjeri ne nosi li zeca u gubici. Srećom ne nosi. Takav prizor ne bi rado ugledao.

- Nemojte nikom kazati da sam plakao - zamoli Ivana.

- Ne bih i da me nisi zamolio - odvrati ovaj.

Sunce se nagnulo prema zapadu.

- Krenimo kući! - javi se Ante. - Ne želim voziti po mraku.

Lijepo su se odrasli napričali, lijepo se djeca naigrala; sad je vrijeme da se rastanu. Ta ne rastaju se zauvijek!

Domaćini pozvaše goste da ih prvom zgodom opet posjete i na odlasku im dadoše za dom dvije vreće pune rumenih jabuka.

U prijateljskom raspoloženju dodoše, isto tako odoše.

- Zbogom, djede! Dođi opet! - Lovro je mahao Anti.

Ulazeći u vozilo, Pero prišapne Lovri:

- Možda ću te posjetiti jedne lijepe nedjelje. Pitaj tatu, njemu sam rekao što očekujem. Ajd' bok!

- Zbogom, doviđenja, hvala vam - čulo se na rastanku.

Ponovljen nekoliko puta, čuo se i poziv: - Dođite nam opet!

Nekom tko gleda sa strane može se činiti običnim, ali doček prijatelja uvijek je osobita svečanost.

Takva je, svečana, bila i ova nedjelja kasnog ljeta kad su se sastali mladi i stari čije je putove sastavila sudbina.

SREĆONOŠIN POVRATAK I DOGOVORENA TRI BLJESKA

Sve opisano zbivalo se dolje na Zemlji.

A gore, u visinama? Stoje s Bijelim patuljkom? Gdje se trenutno nalazi i što doživljava?

Zabrinjavajuća je činjenica da ima određen rok do kada se mora vratiti na svoje mjesto. On to dobro zna i navrijeme je krenuo, pa ipak nije ravno pošao svojoj kući, ako se tako može nazvati neomeđeno mjesto njegova prebivanja. Imao je neke svoje nakane.

Možda se uzjogunio družeći se s djecom, a možda je oduvijek bio takav. Kako bilo da bilo, nije mogao odoljeti želji da još jednom vidi svisce. Od svih životinja koje je upoznao tijekom svog posjeta

plavom planetu, oni su mu se najviše svidjeli; zavolio ih je.

Protrljavši prsten, Bijeli naredi Gemi da zastane u Alpama. Spustila gaje upravo na isto mjesto gdje i pri dolasku.

Svitalo je sunčano jutro. Vrhovi planina, kao i onda, uzdizali su se okruženi izmaglicom. Veličanstven prizor! Predivno je gorje, misli patuljak. Pritajen, očekuje pojavu svizaca. Nije dugo potrajalo. Oni mu priđu, okruže ga i, kao da ga prepoznaju, dopuste mu da se igra s njima, da ih miluje. - Kako su to dražesna stvorenja! - šapće Bijeli dok ih promatra. Svisci se udaljuju, propinju se na stražnje noge i skvičeći bježe u rupu na zemlji, pa opet, izvirivši, izlaze iz nje.

Zadovoljio je želju, naigrao se s njima, i unaprijed zna da će ih često zamišljati.

Onda zapovijedi Gemi neka ga prenese do Marsa. Nastavilo se njegovo čudno putovanje: ni let, ni koraćanje, ni puzanje - samo bi se stvorio ondje gdje je namjerio stići.

Stvori se on tako blizu crvenog planeta Marsa. Još ga nije stigao pozdraviti, kad Mars zarogobori:

- Bježi, smucalo! Bio si s ljudima i tko zna kakve si im tajne odao. Još smrdiš po njima. Meni ne prilazi! Ako me pogode raketama u vitalna mjesta, znat ću da si me ti izdao.

- Melješ bez veze! - uvrijeđeno će Bijeli patuljak. - Baš si ratoboran. Ništa ja nemam s tim slijetanjem raketa na tebe.

- Ne vjerujem ti, jer si bio dolje. Smjesta se makni, zadnji put te opominjem! Znaj, i na tebe bih mogao ispustiti tekućinu koju čuvam za astronaute - ha-ha!

“Bolje je s njim ne imati posla”, pomisli putnik i uputi Gemu kamo da sad krene. Obiđe ostale zvijezde koje je pohodio u polasku. Obćao im je ispričati kako izgledaju prave životinje po kojima su nazvane. Na žalost, mora priznati Malom lavu. Malom i Velikom medvjedu, Škorpionu i Labudu kako je vidio samo domaće životinje u seoskom dvorištu.

Narugaše mu se daje postao seljak, no do tog mu nije bilo stalo. Ipak im je ponešto ispričao o pačićima, guščićima i pijetlu. Slušali su ga sa zanimanjem, daleko ljubazniji od ratobornog Marsa. "Neka ljudi samo raketama budu Marsovu crvenu stražnjicu, on ne zasluži drugo!" pomisli Bijeli patuljak.

Sad mu preostaje zaključni dio poslanja: mora se javiti prijateljici Coroni koja mu je, ustupivši čudotvoran dragulj, omogućila putovanje.

- Kraljice moja, vratio sam se i pozdravljam te! - povikne. Rado ju je zvao tako ili Regina, što latinski znači isto. Njeno je pravo ime Corona borealis, prevedeno: sjeverna kruna, ali on se od milja voli poigravati nazivima. Corona se zbog tog ne ljuti.

Nije se ljutila ni sada - a i zašto bi, ta oslovio ju je lijepom riječi kraljice - nego je, naprotiv, bila zadovoljna što se njezin štićenik sretno vratio.

- Uspješno sam obavio zadatak, najdraža prijateljice - izvijesti je. Ah, i taj zna laskati!

- Znam. Zaslužiš pohvalu.

- Dijete više ne plače, smije se - nastavio je.

- I to čujem - prihvati Corona.

Onda on reče kako je došao vratiti joj čarobni dragulj. Bez Geme ne bi ništa učinio, zapravo se ne bi pomaknuo s mjesta, prizna.

Na to mu prijateljica odgovori da zbog svojih zasluga smije zadržati dragulj. Odsad će on biti njegov čuvar; pokazao se toga dostojan. Usput je pridodala kako ga Marsu nikad ne bi dala.

Bijeli patuljak osjeti se počašćenim, to više što je uvijek bio u Siriusovoj sjeni kao binarna zvijezda ili, drugim riječima, dvojnjak. Sad će pomoću Geme pojačati svoj sjaj.

Nije isključeno da je i dotad njegova plemenitost bila moć, a Gema samo njezin vanjski znamen. Takvo nešto moglo bi se pretpostaviti po tome što zvjezdoznanci koji ga promatraju rendgenskim teleskopom tvrde daje sjajniji od Siriusa.

Povratnik zahvali Coroni i, sluteći daje krajnji rok blizu, uđe u područje zvijezda Veliki pas. To je otprilike bilo kao da je ušao u svoje dvorište; sada je siguran.

Kad je Velikom psu ispričao daje dolje na Zemlji jahao na leđima pravog psa, Veliki pas mu nije povjerovao. Zavidio mu je na prijedenu putu i pustolovini, pa stane omalovažavati male pse, kućne ljubimce.

- Ali to je bio prekrasan veliki ovčar - prosvjedovao je Bijeli.

Nato se Veliki pas primiri, rekavši da jedino ovčare cijeni.

Bijeli patuljak stane na svoje mjesto, sretan što se vratio, a opet žalostan što više neće vidjeti prijatelje na Zemlji i sve njezine ljepote. Predstoji mu susret s bratom, koji će ga grditi.

Uskoro se Sirius oglasi:

- Ipak si se navrijeme vratio. Već sam se pobojavao da ću te izgubiti. Makar si manjeg sjaja od mene, trebam te. Nedostajao bi mi, jer sam uz tebe vezan. Zato ne budali! Ovo si morao obaviti, ali više nema pustolovina, smiri se. Da nisi trepnuo! I sam znaš kako te je pretjerano isijavanje svjetlosti dovelo do pretvorbe u patuljka.

Bijeli samo šuti, čeka da se Sirius ispuše. Onda će, pod cijenu da se ugasi, tri puta za redom zabljesnuti, kako je obećao djeci. Tri puta, za svaki slučaj, ako prvi znak ne primijete.

Primijetili su.

Sjedeći navečer pokraj prozora u svojoj sobi, Lovro i Tihana naizmjenice gledahu kroz dalekozor. Najednom on reče:

- Bljesnuo je! Vidio sam. Pogledaj brže i ti!
Sestrica je također vidjela bljesak. Zapravo dva.
Po tome su znali da se njihov prijatelj sretno vratio.

PRESTANAK ČAROLIJE

Pošto je srećonoša tri puta bljesnuo, prestade čarolija njegova poslanja: izgubio je lik patuljka iz bajke i opet postao zvijezda.

Taj lik, nastao prema imenu koje mu nadjenuše ljudi, bio mu je potreban tijekom posjeta Zemlji jer se ondje nije mogao pojaviti u svoj svojoj veličini. A možda je, sudeći po boji, bio uobličenje djetinjstva koje se, čisto i bijelo, održava u nebeskom zrcalu.

Hoće li opet doći?

Za to postoje dobri izgledi. Na Zemlji ima gotovo onoliko djece koliko zvijezda samo u našoj galaktici i vrlo je vjerojatno da će barem jedno od njih započeti novu bajku.

BILJEŠKA O SPISATELJICI*

Nada Iveljić rođena je 4. IV. 1931. godine u Zagrebu, gdje je završila I. klasičnu gimnaziju i Filozofski fakultet. Radila je kao profesorica hrvatskoga jezika i književnosti u gimnaziji i osnovnoj školi.

Dosad je objavila sedam knjiga poezije, zbirke novela *Crna roda* i *Arijadnina nit*, roman *Bijela kopriva*, 37 knjiga i niz slikovnica za djecu, te više igrokaza, radio i TV-igara za djecu i odrasle. Nagradu Grigor Vitez primila je 1972. godine za knjigu *Sestinski kišobran* i 2000. za bajku *Zemljina dječica* a 1985, nagradu “Ivana Brlić Mažuranić” za knjigu *Dođi da ti pričam*.

Izbor iz njezinih opusa za djecu priredio je u tri knjige dr. Joža Skok. (Naša djeca, 1996. g.)

Nada Iveljić s unučicom Leticijom kojoj je posvećena ova knjiga.

K A Z A L O

I. dio

PRIVREMENO BORAVIŠTE

Što piše u velikoj knjizi?.....	9
Što u knjizi nije zapisano?.....	10
Brat i sestra napuštaju dom.....	12
Privremeno boravište.....	15
Palčića.....	25
Pogled u nebo s tavana terase.....	30
Perin bijeg i kazna.....	36
Izjalovljena osveta.....	44
Požar.....	48
Otmica.....	51
Iščekivanje božićnih blagdana.....	54
Odlazak s usvojiteljima.....	60

II. dio

BIJELI PATULJAK

U novom domu.....	65
Znanost o nebeskim tijelima.....	70
Poslanje Bijelog patuljka.....	72
Putujući prema Zemlji.....	74
Nabavka vrtnog patuljka.....	78
Aterirao je Bijeli patuljak!.....	81
Potruga za izvanzemalcem.....	85
Šetnja okolišem.....	91
Krasan planet imate!.....	95
Čarolija Bijelog patuljka.....	100
Iznenadenje.....	103
Sunčana nedjelja.....	108
Srećonošin povratak i dogovorena tri bljeska.....	113
Prestanak čarolije.....	117
 Bilješka o spisateljici.....	 118